

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ព្រឹត្តិបត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

BULLETIN DU COMITÉ NATIONAL DE LA LANGUE KHMÈRE

BULLETIN OF THE NATIONAL COMMISSION OF KHMER LANGUAGE

លេខ ២ ឆ្នាំ២០០៩

Vol. 2, 2009

លេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា (ជាន់ទី២)

Secrétariat permanent: Institut de la Langue Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

Permanent Secretariat: National Language Institute of the Royal Academy of Cambodia

Tel: 012 911 357 / 016 947 421/ FAX: 024 998 019 / E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

គណៈក្រុមក្រុង

- ប្រធាន ..... : ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **សុខ អាន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុក
ទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង ជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ .... : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ព្រ៉ាំ ម៉ល់**
- អនុប្រធាន ..... : ឯកឧត្តម **ឈន អៀម**
- អគ្គលេខាធិការ ..... : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ស៊ី ឈុំប៊ុន**
- អគ្គលេខាធិការរង ..... : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **អ៊ុំ ម៉ន**

ក្រុមការងារ

១- ក្រុមអ្នកផ្សែងផ្នែក

- ប្រធាន : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ច័ន្ទ សំណព** សមាជិក គ.ជ.ក.ខ.
- អនុប្រធាន : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ស៊ី ឈុំឡុង** ប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- សមាជិក : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **មាយ បូរ៉ា** អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល
- សមាជិក : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ណុន សុខា** អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល

២- ក្រុមអ្នកបាត់ការទូទៅ

- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **សន ពៅ** ប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ជួរ តារី** ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល

៣- ក្រុមអ្នករៀបចំ

- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **សេ អឿន** អនុប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ប៊ី សុខគង់** អនុប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ឡុង សុរិន្ទ** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **តិប ស៊ីណា** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ

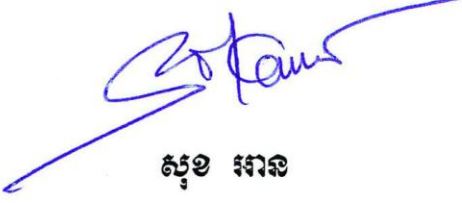
បុព្វកថា

ក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ១ គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ(គ.ជ.ក.ខ.) បានចុះផ្សាយឯកសាររដ្ឋបាល មួយចំនួន ដើម្បីជាព័ត៌មានដល់សាធារណជនផង និង ជាកម្រងឯកសារដែលគ.ជ.ក.ខ.ស្រួលនឹងរក្សាទុកផង ប៉ុន្តែ គ.ជ.ក.ខ.បានផ្សាយលទ្ធផលនៃកិច្ចការរបស់ខ្លួនបានតិចតួចណាស់ ។

ក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ២នេះ គណៈកម្មាធិការនេះចុះផ្សាយលទ្ធផលការងាររបស់ខ្លួនបានក្រាស់ក្រែលគួរ កត់សម្គាល់ ហើយ យើងសង្ឃឹមថា ការផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលទាំងនេះធ្វើឱ្យព័ត៌មានជ្រួតជ្រាបដល់មជ្ឈដ្ឋាននានា ដើម្បីឱ្យការស្វែងរកឯកភាពក្នុងភាសាខ្មែរទទួលបានផ្តល់តែប្រសើរ ។

“គោលបំណងរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ” ជាកម្មវិធីដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុវត្ត និង ត្រូវ អនុវត្តនៅពេលអនាគតរហូតដល់មានឯកភាពទាំងស្រុងនៅក្នុងភាសាខ្មែរ ។ សម្រង់ពាក្យកម្ចាយ អាចមាន ប្រយោជន៍សម្រាប់ជួយដល់ការអនុវត្តអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណារត** ដែលគ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តយកជាមូលដ្ឋាន ពីព្រោះសម្រង់នេះធ្វើឱ្យចំណេញពេលដល់អ្នកដែលត្រូវការប្រើ ប្រាស់ពាក្យកម្ចាយជំពូកនេះ ។ ការចុះផ្សាយវាក្យសព្ទទាក់ទងនឹងគណិតវិទ្យា ទស្សនវិជ្ជានិងអក្សរសិល្ប៍ ជាការ ផ្តល់ឱកាសឱ្យសាធារណជនតាមដានបណ្តើរៗនូវវាក្យសព្ទនៃមុខជំនាញមួយចំនួន ហើយ អ្វីដែលសំខាន់ខ្លាំង បូសពីនេះទៅទៀត គឺការចុះផ្សាយពាក្យសម្គាល់ឈ្មោះ ប្រទេសនិងរាជធានី / រដ្ឋធានីដែល គ.ជ.ក.ខ.បាន អនុម័តយក ពីព្រោះចំណាត់ការនេះអាចទប់ទល់ទាន់ពេលវេលា កុំឱ្យការប្រើប្រាស់ពាក្យខ្លះឯកភាពក្នុងវិស័យនេះ រាលដាលតទៅ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យគោលបំណងបានសម្រេច គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវតាមដានការអនុវត្តឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួន នៅតាមមូលដ្ឋាន ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
និង ជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

សុខ អាន

បញ្ជីរាយនាមបន្ថែមនៃសមាជិកគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.)
ជាតំណាងក្រសួង/ស្ថាប័ន និង ជាប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេស

នៅក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ១ ឆមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៨ យើងបានចុះផ្សាយឈ្មោះសមាជិក គ.ជ.ក.ខ.មួយភាគធំ តាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៥ មីនា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មាធិការនេះ ។

ប៉ុន្តែ តាមមាត្រា១នៃអនុក្រឹត្យដដែល និង តាមប្រការ១០នៃបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវមាន សមាជិកមួយចំនួនទៀតដែលជាតំណាងអចិន្ត្រៃយ៍នៃក្រសួង/ស្ថាប័ននិងជាប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនានា ។

នៅក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ២នេះ យើងសូមបន្ថែមឈ្មោះសមាជិកទាំងនោះ ដូចតទៅ ៖

១-សមាជិក គ.ជ.ក.ខ. ដែលជាតំណាងអចិន្ត្រៃយ៍នៃក្រសួង/ស្ថាប័ន :
 (តាមមាត្រា១នៃអនុក្រឹត្យដែលមានចែងខាងលើ)

១-លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ខៀវ កុសល	តំណាងសមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរ
២-ឯកឧត្តម យួន វិចិត្រ	តំណាងក្រសួងព័ត៌មាន
៣-លោក ស សុខនី	តំណាងវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
៤-ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ណាត ម៉ុងធឿន	តំណាងក្រសួងអប់រំ យុវជន និង កីឡា
៥-លោកសាស្ត្រាចារ្យ យៀង វិបុល	តំណាងសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ
៦-ឯកឧត្តម ស៊ឹម សារ៉ាក់	តំណាងក្រសួងវប្បធម៌ និង វិចិត្រសិល្បៈ
៧-ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ហ៊ាន សាហ៊ុម	តំណាងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ

២-សមាជិក គ.ជ.ក.ខ. ដែលជាប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេស :
 (តាមប្រការ១០នៃបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនៃគ.ជ.ក.ខ.ដែលមានចែងខាងលើ)

១-លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ទូ ចាន់សុភី	ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទវប្បធម៌ និង វិចិត្រសិល្បៈ
២-ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យឱសថបណ្ឌិត ប៉ែន ម៉ុងតិច	ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទវិស្វកម្ម សាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និង កសិកម្ម ។
៣-លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត សុខ ទុច	ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទវិទ្យាសាស្ត្រ នយោបាយ និង ការទូត
៤-ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត អ៊ាម មុន្នារ៉ា	ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទវិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា

គោលបំណងរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

(គ.ជ.ក.ខ.)

ដូចវិស័យឯទៀតៗដែរ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ជាពិសេសភាសាខ្មែរ បានទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំងពីសង្គ្រាមស៊ីវិល ដែលប្រទេសកម្ពុជាបានឆ្លងកាត់អស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍។ រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ តាមអនុក្រឹត្យ លេខ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ឱ្យរកឯកភាពជូនភាសាយើងវិញ។ កង្វះ ឯកភាពមាន :

- កង្វះឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យ ;
- កង្វះឯកភាពក្នុងការអានពាក្យ ;
- កង្វះឯកភាពក្នុងការបង្កើត/ការប្រើពាក្យ ;
- កង្វះឯកភាពក្នុងកម្មវិធីពាក្យពិក្រៅ ។

ដើម្បីរកឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យនិងក្នុងការអានពាក្យ គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័តយកវិធានក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណារត** បោះពុម្ពដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ត្រាទី៥ ជាគោល។ ដោយសារការស្រុះស្រួលមូលមតិគ្នាយកវិធានក្រមនេះជាគោល ការសរសេរពាក្យនិងការអានពាក្យ ត្រូវបានដោះស្រាយស្រេចបាច់នៅថ្នាក់លើប៉ុន្តែ គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវលែយ៉ាងណាឱ្យការអនុវត្តធ្លាក់ដល់ថ្នាក់មូលដ្ឋាន : នេះជាភារកិច្ចដែល គ.ជ.ក.ខ. ត្រូវធ្វើតរៀងទៅ រហូតដល់មានការអនុវត្តទូទាំងប្រទេស។

នៅពេលដែលសម្តេចព្រះសង្ឃរាជកំណត់អក្ខរាវិរុទ្ធ ព្រះអង្គបានជួបប្រទះនឹងការសរសេរពាក្យប្លែកៗគ្នាទាក់ទងនឹងពាក្យជាច្រើន ដូច្នោះ ព្រះអង្គបានបង្ខំព្រះទ័យធ្វើសម្បទានមួយចំនួន ទុកឱ្យគេសរសេរពាក្យខ្លះបានពីរ/បីបែប គ្រាន់តែបង្ហាញឱ្យដឹងថា ការសរសេរបែបណាជាការសមស្រប ហើយបានបញ្ជាក់ថា "ត្រូវទុកឱកាសឱ្យគេទៅសិនចុះ (...)" យូរៗទៅគង់តែនឹងប្រើតាមទាំងអស់គ្នាឯងទៅទេ" (*និទាន*, "ថ្ងៃ ទី ១០ ធ្នូ ១៩៦៧ (ព.ស. ២៥១១)", ទំព័រ យ) ។ ក្នុងសម្រង់ពាក្យកម្ពុយសរសេរជាព្យាង្គតម្រួត ដែលយើងចុះផ្សាយក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ២២ នេះ មានពាក្យមួយចំនួនត្រូវបានសម្តេចព្រះសង្ឃរាជអនុញ្ញាតឱ្យសរសេរជាព្យាង្គរាយផងដែរ។ ក្រៅពីនេះ ពាក្យមួយចំនួនទៀតក៏បានទទួលការសរសេរជាពីរបែបដែរ ដូច : ស្រឡាប/ស្រលាប, ស្រឡះ/ស្រលះ, បាឡី/ បាលី, ចៀស/ជៀស, ... ។ កាលគាត់នៅរស់នៅឡើយ លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ឡុង ស្រៀង** តែងមានប្រសាសន៍ថា ភាសាខ្មែរគួរឈានទៅរកដំណាក់កាលដែលពាក្យនីមួយៗសរសេរបានតែមួយបែប ដូចអរិយភាសាក្នុងលោកដែរ។ ជាងសែសិបឆ្នាំក្រោយពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ "ទុកឱកាសឱ្យគេទៅសិនចុះ" គ.ជ.ក.ខ.គួរធ្វើឱ្យបានសម្រេចនូវគោលបំណងនេះ (ដែល ជាគោលបំណងរបស់ព្រះអង្គផង និង ជាគោលបំណងរបស់ភាសាវិទូចម្នាក់ដែលស្រឡាញ់ភាសាខ្មែរផង) នៅពេលអនាគតដ៏បង្អួចមួយ ដោយបន្តកិច្ចការរបស់ព្រះអង្គ និង ដោយផ្អែកលើបញ្ហាញាណនិងលើសុភវិនិច្ឆ័យ។

ការអនុម័តយកវិចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាមូលដ្ឋាន អាចឱ្យយើងសរសេរពាក្យនិងអានពាក្យ ត្រូវគ្នាស្ទើរតែទាំងអស់^១ (លើកលែងតែករណីបន្ទាប់បន្សំមួយចំនួន) ។ គ.ជ.ក.ខ.ចង់ឱ្យអ្នកស្រឡាញ់ភាសាជាតិ ទិញវិចនានុក្រមនេះដាក់ផ្ទះរបស់ខ្លួនឱ្យបានគ្រប់គ្នា ហើយ ឱ្យឧស្សាហ៍បើកមើលឱ្យបានញឹកញាប់ ទាំងអក្ខរាវិរុទ្ធ ទាំងការបង្ហាញអំពីការអាន (បើគេធ្វើដូចនេះ គេនឹងឃើញថា ការអានពាក្យ *ប្រពៃណី* ថា ប្រពៃនៃ) ជាការមិន សមស្របទេ^២) ។

ក្រៅពីអក្ខរាវិរុទ្ធ អាទិភាពទី២បន្ទាន់ គឺការប្រើពាក្យឱ្យបានដូចគ្នា ជាពិសេស ពាក្យសម្គាល់ប្រទេសនិង រាជ/រដ្ឋធានី ដែលប្រជាជនខ្មែរកំពុងប្រើប្លែកៗគ្នា ខ្លះខ្លឹមភាសាបារាំង ខ្លះខ្លឹមភាសាអង់គ្លេស : គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវទប់ ស្អាតឱ្យទាន់ពេល កុំចាំឱ្យបែកជាពីរក្រុមសីមបង្ខំឱ្យយកពាក្យណាមួយមកជាពាក្យណា ដើម្បីឱ្យមានឯកភាពជា ក្រោយនោះឡើយ ។

ការអនុម័តពាក្យតាមជំនាញ ការចៀសការប្រើប្រាស់ពាក្យជាច្រើនសម្រាប់សម្គាល់បញ្ញត្តិតែមួយ (លើក លែងតែករណីពិសេសខ្លះៗ) នឹងនាំឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតសទ្ទានុក្រមជំនាញផ្សេងៗ ដែលជាភារកិច្ចរយៈពេលយូរ របស់ គ.ជ.ក.ខ. : គ.ជ.ក.ខ.មិនត្រូវដណ្តើមយកវិចនានុក្រមនៃភាសាខ្មែរទូទៅ ពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ឬ ពីវិទ្យា- ស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ឬ ពីក្រុមឯកជនណាមួយ មកធ្វើនោះឡើយ^៣ ។

ជ.គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍
បណ្ឌិត ព្រំ ម៉ល់

^១ គ.ជ.ក.ខ.មានភារកិច្ចរកឯកភាពជូនភាសា និង រំលឹង " ថ្នល់លំដែលបានចាក់រាយក្រសបាយក្រៀមស្ទើរៗ " ពីព្រោះ នេះជាភាពបន្ទាន់ : គ.ជ.ក.ខ. មិនបិទសិទ្ធិរបស់ភាសាវិទូដែល ចង់ស្រាវជ្រាវ ចង់ស្វែងយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់អំពីភាសាខ្មែរ ដើម្បីការរីកចម្រើននោះទេ (ប៉ុន្តែ គប្បីភាសាវិទូទាំង ឡាយចៀសការអនុវត្តទៅលើភាសាដោយអត្តនាម័ត ដោយឥតមានការអនុម័តទទួលយកពីតំណាងប្រជាជាតិខ្មែរ គឺ ពីស្ថាប័នជាតិ ដូច គ.ជ.ក.ខ. ដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ ឬ ពីស្ថាប័នណាមួយទៀតបែបដូចគ្នានេះ នៅពេលអនាគត ។

^២ នេះគ្រាន់តែជាឧទាហរណ៍មួយប៉ុណ្ណោះ : អ្នកស្រឡាញ់ភាសាជាតិអាចពឹងផ្អែកលើវិចនានុក្រមខ្មែរ ដើម្បីអានពាក្យជាច្រើនទៀត ឱ្យបានសមស្រប ។

^៣ នៅប្រទេសខាងលិច គេទុកសេរីភាពឱ្យក្រុមបុគ្គលឬបុគ្គលធ្វើវិចនានុក្រម ឱ្យតែក្រុមបុគ្គលឬបុគ្គលទាំងនោះគោរពអក្ខរាវិរុទ្ធរបស់ជាតិនិងពាក្យ សមស្របរបស់ភាសា : ក្រុមបុគ្គលណាឬបុគ្គលណា ដែលធ្វើបានល្អជាងគេ ក្រុមបុគ្គលឬបុគ្គលនោះមានអតិថិជនច្រើនជាងគេ ។ ចំពោះសទ្ទានុក្រម វិញ ក៏ដូចគ្នានេះដែរ : ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីសទ្ទានុក្រមនេះឯង នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង យើងនៅមានបញ្ហាប្រើពាក្យមិនត្រូវគ្នាក្នុងជំនាញនីមួយៗ ដូច្នេះ ក្នុងដំណាក់កាលដំបូង ការត្រួតពិនិត្យពីសំណាក់ គ.ជ.ក.ខ.ជាការចាំបាច់ ។

សម្រាប់

ពាក្យកម្លាយកើតចេញពីពាក្យដើមសរសេរជាព្យាង្គតម្រួត

តាមរយៈអន្តេបទ /-អ'ខ-/ ឬ /-អ'ខ-/

(ស្រង់ដោយ លោក កែវ លីណេត)

គួររំលឹកថា គណៈកម្មាធិការជាតិ (គ.ជ.ក.ខ.) ត្រូវបានបង្កើតឡើង តាមអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្រ បក ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីឱ្យរកឯកភាពជូនភាសាជាតិ ហើយ នាកាលសម័យប្រជុំរបស់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃពុធ ២០-០២-០៨ គណៈកម្មាធិការនេះបានសម្រេចយកវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ខ្នង ណាត** ជាមូលដ្ឋាន ។

ដើម្បីជួយសម្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់អក្ខរាវិរុទ្ធតាមវចនានុក្រមខាងលើ គ.ជ.ក.ខ. សូមធ្វើសម្រង់ពាក្យដែលមាន ចែងក្នុងចំណងជើង ជូនសាធារណជន ដូចតទៅ ៖

កំណត់ចំណាំ ៖

- ១-គប្បីយើងប្រើវាក្យសព្ទពាក់ព័ន្ធនឹងវាក្យសព្ទខ្លះៗ ពីព្រោះ វាក្យសព្ទខ្លះៗមិនទាន់មានឯកភាពរវាងអ្នកប្រើ ហើយ គួររំលឹកថា អត្តសម្រាប់ (affixes) អាចជា បុព្វបទ (prefixes) ឬ អន្តេបទ (infixes) ឬ បន្ទិមបទ (suffixes) ។
  - ២-ក្នុងរូបសព្ទ (morphème) /-អ'ខ-/ ឬ /-អ'ខ-/ , សញ្ញា (´) មិនមែនជាសញ្ញាបន្តក់ទេ គឺជាសញ្ញាប្រើក្នុងសូរិទ្យ សម្រាប់សម្គាល់ស្រៈខ្លះៗ ចំពោះ /ខ/ វិញ គឺជាព្យញ្ជនៈសម្រាប់សម្គាល់ចុងរូបសព្ទដែលអាច ក្នុងកាឡាវរុបសព្ទ (allomorphes) ក្លាយ ទៅជា [ង], [ញ], [ណ], [ន], [ម] ទៅតាមបរិបទ ដូចមានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម។
  - ៣-ដោយសារសម្រង់នេះ អ្នកអាចអាចមើលឃើញថា ពាក្យណាអាចសរសេរពីរបែបបុគ្គល ពាក្យណាត្រូវសរសេរតែមួយបែប ដោយមិន បាច់បើកវចនានុក្រមពាក្យទាំងនេះ ដែលគេដឹងពីក្នុងភាពរៀបរយនោះឡើយ។
- ប្រយ័ត្ន - សញ្ញា/.../ ដឹង សញ្ញា[...] មានន័យខុសគ្នា : សញ្ញា/.../ កត់ត្រារូបសព្ទ , សញ្ញា[...] កត់ត្រាកាឡាវរុបសព្ទ) ។*

ល.រ	ប្រភេទ ពាក្យដើម	ពាក្យដើមជា ព្យាង្គតម្រួត	អន្តេបទ (infixes) /-អ'ខ-/ ឬ /-អ'ខ-/	ពាក្យកម្លាយ		ប្រភេទនៃ ពាក្យកម្លាយ
				ព្យាង្គតម្រួត	ព្យាង្គរាយ	
១	កិ.	ក្តាប់	[-អ'ណ-]	កណ្តាប់	គ្មានព្យាង្គរាយ	ន.
២	-	ក្តារ	[-អ'ណ-]	កណ្តារ	-	-
៣	-	ក្តាស់	[-អ'ន-]	កន្តាស់	-	-
៤	-	ក្តៅ	[-អ'ម-]	កម្តៅ	-	កិ. ; ន.
៥	-	ក្បង	[-អ'ម-]	កម្បង	-	ន.
៦	គុ.	ក្រ	[-អ'ម-]	កម្រ	-	-
៧	កិ.	ក្រង	[-អ'ម-]	កម្រង	-	ន.
៨	-	ក្រាញ	[-អ'ម-]	កម្រាញ	-	-
៩	-	ក្រាប	[-អ'ម-]	កម្រាប	-	កិ.
១០	កិ. ; គុ.	ក្រាល	[-អ'ម-]	កម្រាល	-	ន.
១១	គុ.	ក្រាស់	[-អ'ម-]	កម្រាស់	-	គុ. ; ន.

១២	កិ.	ក្រិត	[-អ'ម-]	កម្រិត	គ្មានព្យាង្គរាយ	គុ. ; ន.
១៣	គុ.	ក្រិន	[-អ'ម-]	កម្រិន	-	ន. ; គុ.
១៤	-	ក្រៀម	[-អ'ម-]	កម្រៀម	-	គុ.
១៥	-	ក្រៀម ក្រោះ	[-អ'ម-]	កម្រៀម កម្រោះ	-	-
១៦	កិ.	ក្រៀវ	[-អ'ម-]	កម្រៀវ	-	-
១៧	គុ.	ក្លា	[-អ'ម-]	កម្លា	-	កិ. ; កិ.វិ.
១៨	-	ក្សាន្ត	[-អ'ម-]	កម្សាន្ត	-	កិ.
១៩	កិ.	ក្កុត	[-អ'ម-]	កម្កុត	-	ន.
២០	ន.	ក្តែល	[-អ'ម-]	កម្តែល	-	-
២១	គុ.	ខ្នក	[-អ'ញ-]	កញ្ចក	-	ន. ; គុ.
២២	កិ.	ខ្នប់	[-អ'ញ-]	កញ្ចប់	-	ន.
២៣	-	ខ្នាយ	[-អ'ម-]	កម្នាយ	-	កិ.
២៤	-	ខ្នាត់	[-អ'ម-]	កម្នាត់	-	-
២៥	គុ. ; កិ.	ខ្នី	[-អ'ម-]	កម្នី	-	ន. ; គុ.
២៦	គុ. ; កិ.វិ.	ខ្លោត ^១	[-អ'ញ-]	កញ្ចោត	-	គុ.
២៧	កិ.	ខ្លោប	[-អ'ញ-]	កញ្ចោប	-	ន.
២៨	-	ខ្លាក់	[-អ'ញ-]	កញ្ចាក់	-	-
២៩	កិ.វិ.	ខ្លះខ្លាយ	[-អ'ញ-]	កញ្ចះកញ្ចាយ	-	កិ. ; គុ.
៣០	គុ. ; កិ.វិ.	ខ្លាប់	[-អ'ម-]	កញ្ចាប់	-	កិ.
៣១	គុ.	ខ្លិល	[-អ'ម-]	កម្លិល	-	ន. ; គុ.
៣២	កិ. ; គុ.	ខ្លែញ	[-អ'ម-]	កម្លែញ	-	កិ.
៣៣	គុ. ; កិ.វិ.	ខ្លរ	[-អ'ម-]	កម្លរ	-	កិ. ; កិ.វិ.
៣៤	-	ខ្លារ	[-អ'ម-]	កម្លារ	-	កិ.
៣៥	គុ.	ខ្លែថ	[-អ'ម-]	កម្លែថ	-	កិ. ; ន.

^១ ពាក្យ *ខ្លោត* នេះពុំមានជាមេពាក្យទេ តែមាននៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់របស់មេពាក្យ *កញ្ចោត*។ កង្វះមេពាក្យជាការធម្មតា ពីព្រោះ វចនានុក្រមខ្មែរទើបត្រូវបានបង្កើតឡើងលើកដំបូងចាប់ពីបាតដៃទេ ជួយពីវចនានុក្រមនៃអរិយភាសាដែលគេបានបង្កើតឡើង ជាយូរលង់មកហើយ។ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ព្រះអង្គក៏បានសារភាពដែរ ដូចមានសេចក្តីតទៅនេះ : (...) ឯមេពាក្យ បន្ថែមក្នុងការបោះពុម្ពត្រាទី៤នេះ ក៏មិនទាន់សព្វគ្រប់នៅឡើយដែរទេ គង់នៅខ្លះជាច្រើនទៀត ព្រោះ មានវេលាខ្លីពេកមិនអាច នឹងស្រាវជ្រាវរកពាក្យឱ្យសព្វគ្រប់បាន ដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យប្រញាប់លែងលក់បោះពុម្ពឱ្យទាន់ក្នុង គ.ស.១៩៦២ នេះ (...)" (និវេទនកថា ក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ បោះពុម្ពត្រាទី៥ ទំព័រ៧) ។

៣៦	គុ.	ខ្ពស់	[-អ'ម-]	កម្ពស់	គ្មានព្យាង្គរាយ	ន.
៣៧	កិ.	ខ្លាច	[-អ'ម-]	កម្លាច	-	គុ.
៣៨	ន.	ខ្មោង	[-អ'ន-]	កន្លោង	-	ន. ; គុ.
៣៩	គុ.	ខ្មោច	[-អ'ម-]	កម្លោច	-	កិ. ; ន.
៤០	-	ខ្មៅ	[-អ'ម-]	កម្លៅ	-	ន.
៤១	-	ខ្លាំង	[-អ'ម-]	កម្លាំង	-	-
៤២	-	ខ្សត់	[-អ'ម-]	កម្សត់	-	ន. ; គុ.
៤៣	ប.	ខ្យល់	[-អ'ម-]	កម្សល់	-	ន.
៤៤	គុ.	ខ្សោយ	[-អ'ម-]	កម្សោយ	-	-
៤៥	កិ.	ខ្វា	[-អ'ង-]	កង្វា	-	-
៤៦	គុ.	ខ្វល់	[-អ'ង-]	កង្វល់	-	-
៤៧	-	ខ្វាក់	[-អ'ង-]	កង្វាក់	-	គុ. ; ន.
៤៨	-	ខ្វិន	[-អ'ង-]	កង្វិន	-	-
៤៩	កិ.	គ្រង	[-អិ'ម-]	គម្រង	-	ន.
៥០	កិ. ; ន.	គ្រប	[-អិ'ម-]	គម្រប	-	-
៥១	គុ.	គ្រប់	[-អិ'ម-]	គម្រប់	-	កិ. ; បូ.សំ ; គុ.
៥២	កិ.	គ្រៀវ	[-អិ'ម-]	គម្រៀវ	-	គុ. ; ន.
៥៣	កិ. ; ន. ; គុ.	គ្រោង	[-អិ'ម-]	គម្រោង	-	ន.
៥៤	ន.	ឃ្នង	[-អិ'ម-]	គម្នង	-	គុ. ; ន.
៥៥	កិ.	ឃ្នាន	[-អិ'ម-]	គម្នាន	-	ន.
៥៦	គុ.	ច្បង	[-អ'ម-]	ចម្បង	-	គុ.
៥៧	កិ.	ច្បាំង	[-អ'ម-]	ចម្បាំង	-	ន.
៥៨	-	ច្រក	[-អ'ម-]	ចម្រក	-	-
៥៩	កិ. ; ន.	ច្រត់	[-អ'ម-]	ចម្រត់	-	-
៦០	កិ.	ច្រូត	[-អ'ម-]	ចម្រូត	-	ន. ; គុ.
៦១	កិ. ; កិ.វិ.	ច្រប់	[-អ'ង-]	ចម្រប់	-	ន.
៦២	កិ. ; កិ.វិ.	ច្រុះ	[-អ'ម-]	ចម្រុះ	-	គុ. ; កិ.វិ.
៦៣	គុ.	ច្រាញ	[-អ'ម-]	ចម្រាញ	-	ន.
៦៤	កិ.	ច្រាន	[-អ'ម-]	ចម្រាន	-	-
៦៥	-	ច្រាល់	[-អ'ម-]	ចម្រាល់	-	-

៦៦	កិ.	ប្រាស	[-អ'ម-]	ចប្រាស	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ.
៦៧	-	ច្រុង	[-អ'ម-]	ចម្រុង	-	ន.
៦៨	-	ច្រុះ	[-អ'ម-]	ចម្រុះ	-	គុ. ; កិ.វិ.
៦៩	គុ. ; កិ.វិ.	ច្រូង	[-អ'ម-]	ចម្រូង	-	ន.
៧០	គុ.	ច្រើន	[-អ'ម-]	ចម្រើន	-	កិ. ; គុ.
៧១	កិ.	ច្រៀក	[-អ'ម-]	ចម្រៀក	-	ន.
៧២	-	ច្រៀង	[-អ'ម-]	ចម្រៀង	-	-
៧៣	-	ច្រេះ	[-អ'ម-]	ចម្រេះ	-	-
៧៤	-	ច្រោះ	[-អ'ម-]	ចម្រោះ	-	-
៧៥	កិ.វិ. ; និ.	ឆ្កុយ	[-អ'ម-]	ចម្កុយ	-	កិ.
៧៦	កិ.	ឆ្ការ	[-អ'ម-]	ចម្ការ	-	ន.
៧៧	គុ. ; ឱ.	ឆ្កុត	[-អ'ម-]	ចម្កុត	-	គុ.
៧៨	-	ឆ្កែល ^២	[-អ'ង-]	ចម្កែល	-	ន.
៧៩	កិ.	ឆ្កែស	[-អ'ង-]	ចម្កែស	-	-
៨០	-	ឆ្អិន	[-អ'ង-]	ចម្អិន	-	-
៨១	គុ. ; កិ.វិ.	ឆ្ងាញ់	[-អ'ម-]	ចម្ងាញ់	-	-
៨២	គុ.	ឆ្ងាយ	[-អ'ម-]	ចម្ងាយ	-	-
៨៣	កិ.	ឆ្ងាម	[-អ'ម-]	ចម្ងាម	-	-
៨៤	-	ឆ្ងង	[-អ'ម-]	ចម្ងង	-	កិ.
៨៥	-	ឆ្ងាក់	[-អ'ម-]	ចម្ងាក់	-	ន.
៨៦	-	ឆ្អើយ	[-អ'ម-]	ចម្អើយ	-	-
៨៧	គុ.	ឆ្អែក	[-អ'ម-]	ចម្អែក	-	គុ.
៨៨	កិ.	ឆ្ងាយ	[-អ'ង-]	ចម្ងាយ	-	ន.
៨៩	គុ.	ឆ្ងាប	[-អ'ម-]	ចម្ងាប	-	-
៩០	-	ឆ្អិន	[-អ'ម-]	ចម្អិន	-	កិ.
៩១	ន.	ឆ្អឹង	[-អ'ម-]	ចម្អឹង	-	គុ.
៩២	កិ. ; គុ.	ឆ្អើរ	[-អ'ង-]	ចម្អើរ	-	ន.
៩៣	កិ.	ឆ្អែត	[-អ'ម-]	ចម្អែត	-	កិ. ; ន.

^២ ពាក្យ ឆ្កែល នេះមិនមានជាមេពាក្យក្នុងវចនានុក្រមទេ តែមាននៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់របស់មេពាក្យ ចម្កែល និង ឆ្អើរឆ្កែល។

៩៤	កិ. ; គុ.	ឆ្កែ	[-អ'ម-]	ចម្លែង	គ្មានព្យាង្គរាយ	ន. ; គុ.
៩៥	កិ.	ជ្រំ	[-អិញ-]	ជម្រុំ	-	កិ.វិ.
៩៦	-	ជ្រក	[-អិម-]	ជម្រក	-	កិ. ; ន.
៩៧	-	ជ្រាប	[-អិម-]	ជម្រាប	-	-
៩៨	គុ.	ជ្រាល	[-អិម-]	ជម្រាល	-	កិ. ; កិ.វិ. ; ន.
៩៩	កិ. ; កិ.វិ.	ជ្រល	[-អិម-]	ជម្រល	-	កិ.
១០០	កិ. ; គុ.	ជ្រួញ	[-អិម-]	ជម្រួញ	-	កិ. ; ន.
១០១	កិ.	ជ្រុះ	[-អិម-]	ជម្រុះ	-	កិ.
១០២	-	ជ្រុះ	[-អិម-]	ជម្រុះ	-	-
១០៣	-	ជ្រើស	[-អិម-]	ជម្រើស	-	ន. ; គុ.
១០៤	កិ. ; គុ.	ជ្រៃញ	[-អិម-]	ជម្រៃញ	-	កិ.
១០៥	កិ.	ជ្រែក	[-អិម-]	ជម្រែក	-	ន.
១០៦	-	ជ្រោង	[-អិម-]	ជម្រោង	-	-
១០៧	-	ឈ្នះ	[-អិម-]	ជម្នះ	-	កិ. ; ន.
១០៨	ន. ; គុ.	ឈើយ	[-អិម-]	ជម្លើយ	-	ន. ; គុ.
១០៩	កិ.	ឈ្នើស	[-អិម-]	ជម្លើស	-	ន.
១១០	-	ឈ្នោះ	[-អិម-]	ជម្លោះ	-	-
១១១	-	ត្បាញ	[-អ'ម-]	តម្បាញ	-	-
១១២	-	ត្បារ	[-អ'ម-]	តម្បារ	-	-
១១៣	-	ត្បុត	[-អ'ម-]	តម្បុត	-	-
១១៤	-	ត្បៀត	[-អ'ម-]	តម្បៀត	-	-
១១៥	-	ត្រង	[-អ'ម-]	តម្រង	-	-
១១៦	គុ.; កិ.វិ.; ន.; អន.	ត្រង់	[-អ'ម-]	តម្រង់	-	កិ. ; កិ.វិ.
១១៧	កិ.	ត្រា	[-អ'ម-]	តម្រា	-	ន.
១១៨	-	ត្រាប់	[-អ'ម-]	តម្រាប់	-	-
១១៩	-	ត្រាយ	[-អ'ម-]	តម្រាយ	-	-
១២០	-	ត្រាស់	[-អ'ម-]	តម្រាស់	-	-
១២១	-	ត្រិះ	[-អ'ម-]	តម្រិះ	-	-
១២២	គុ. ; កិ.វិ.	ត្រឹម	[-អ'ម-]	តម្រឹម	-	កិ. ; កិ.វិ.
១២៣	គុ.; កិ.វិ.; កិ.ន.	ត្រូវ	[-អ'ម-]	តម្រូវ	-	កិ. ; កិ.វិ.

១២៤	កិ.	ត្រួត	[-អ'ម-]	តម្រួត	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ. ; ន.
១២៥	កិ.វិ.	ត្រៀប	[-អ'ម-]	តម្រៀប	-	កិ.
១២៦	កិ.	ត្រេក	[-អ'ម-]	តម្រេក	-	ន.
១២៧	ន. ; កិ.	ត្រាំ	[-អ'ម-]	តម្រាំ	-	-
១២៨	ប.	ត្រឹង	[-អ'ម-]	តម្រឹង	-	កិ. ; កិ.វិ.
១២៩	កិ.	ត្រញ	[-អ'ម-]	តម្រញ	-	ន.
១៣០	-	ត្រូវ	[-អ'ង-]	តម្រូវ	-	-
១៣១	-	ត្រៀប	[-អ'ង-]	តម្រៀប	-	-
១៣២	កិ. ; កិ.វិ.	ត្រល់	[-អ'ម-]	តម្រល់	-	កិ.
១៣៣	ប. ; កិ.	ត្រាត់	[-អ'ម-]	តម្រាត់	-	ន.
១៣៤	គុ.	ត្រើង	[-អ'ម-]	តម្រើង	-	កិ.
១៣៥	ប.	ត្រ័	[-អ'ម-]	តម្រ័	-	ប.
១៣៦	កិ.	ត្រក់	[-អ'ម-]	តម្រក់	-	ន.
១៣៧	-	ត្រេច	[-អ'ម-]	តម្រេច	-	-
១៣៨	គុ.	ត្រែក	[-អ'ម-]	តម្រែក	-	ន. ; គុ.
១៣៩	-	ត្រង់	[-អ'ម-]	តម្រង់	-	ន. ; គុ. ; កិ. ; កិ.វិ.
១៤០	-	ត្រាំ	[-អ'ម-]	តម្រាំ	-	ន.
១៤១	កិ.	ត្រឹង	[-អ'ម-]	តម្រឹង	-	-
១៤២	គុ.	ត្រញ ^៣	[-អ'ម-]	តម្រញ	-	ន. ; គុ.
១៤៣	ន.	ត្រើង	[-អ'ម-]	តម្រើង ^៤	ដំឡើង ^៥	កិ. ; ន. ; គុ.
១៤៤	គុ. កិ.វិ. ; ន.	ត្រៃ	[-អ'ម-]	តម្រៃ	គ្មានព្យាង្គរាយ	ន.
១៤៥	កិ.	ត្រោះ	[-អ'ម-]	តម្រោះ	-	កិ.
១៤៦	-	ត្រាយ	[-អ'ង-]	តម្រាយ	-	-
១៤៧	កិ. ; ន.	ត្រៃ	[-អ៊ី'ម-]	ទម្រៃ	-	ន.
១៤៨	កិ. ; បុ.ស. ; ន.	ត្រង់	[-អ៊ី'ម-]	ទម្រង់	-	-

^៣ ពាក្យ ត្រញ នេះពុំមានជាមេពាក្យទេ តែមាននៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់របស់មេពាក្យ តម្រញ ។

^៤ ពាក្យ តម្រើង នេះពុំមានជាមេពាក្យទេ តែមាននៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់របស់មេពាក្យ ឡើត ។

^៥ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ហាក់ដូចជាមិនចាត់ទុកថា ពាក្យ ដំឡើង នេះជាពាក្យក្លាយចេញពីពាក្យ ត្រើង ទេ បើពុំនោះសោត ព្រះអង្គបានសរសេរ តម្រើង ទៅហើយ ។ បើពាក្យ ដំឡើង មិនមែនជាពាក្យក្លាយកើតចេញពីពាក្យ ត្រើង ទេនោះ យើងគួរចាត់ទុកថា ភាសាខ្មែរមានបុព្វបទ ដំ ផងទៀតសម្រាប់បង្កើតកិរិយាហេតុដំឡើងតែមួយគត់ ។

១៤៩	គុ. ; កិ.	ទ្រម	[-អ៊ម-]	ទម្រម	គ្មានព្យាង្គរាយ	ន.
១៥០	កិ. ; កិ.វិ.	ទ្រឹង	[-អ៊ម-]	ទម្រឹង	-	កិ.
១៥១	កិ.	ទ្រុឌ	[-អ៊ម-]	ទម្រុឌ	-	-
១៥២	គុ.	ទ្រើស	[-អ៊ម-]	ទម្រើស	-	កិ. ; គុ.
១៥៣	-	ទ្រេត	[-អ៊ម-]	ទម្រេត	-	កិ.
១៥៤	កិ. ; កិ.វិ. ; ន.	ទ្រេល	[-អ៊ម-]	ទម្រេល	-	កិ. ; ន.
១៥៥	កិ. ; កិ.វិ. ; ន.	ទ្រោប	[-អ៊ម-]	ទម្រោប	-	កិ. ; ន.
១៥៦	កិ.	ទ្រោម	[-អ៊ម-]	ទម្រោម	-	-
១៥៧	-	ទ្រាំ	[-អ៊ម-]	ទម្រាំ	-	ឱ.
១៥៨	គុ.	ទ្រង់	[-អ៊ម-]	ទម្រង់	-	ន.
១៥៩	កិ.	ទ្រាក់	[-អ៊ម-]	ទម្រាក់	-	-
១៦០	-	ទ្រាក់	[-អ៊ម-]	ទម្រាក់	-	កិ.
១៦១	និ.	ទ្រាប់	[-អ៊ម-]	ទម្រាប់	-	កិ. ; ន.
១៦២	កិ.	ទ្រាយ	[-អ៊ម-]	ទម្រាយ	-	កិ.
១៦៣	-	ទ្រឹង	[-អ៊ម-]	ទម្រឹង	-	ន.
១៦៤	គុ. ; កិ. ; កិ.វិ.	ទ្រុះ	[-អ៊ម-]	ទម្រុះ	-	កិ.
១៦៥	កិ.	ប្តឹង	[-អ៊ណ-]	បណ្តឹង	-	ន.
១៦៦	-	ប្រាប	[-អ៊ម-]	បម្រាប	-	-
១៦៧	-	ប្រាប់	[-អ៊ម-]	បម្រាប់	-	-
១៦៨	-	ប្រាម	[-អ៊ម-]	បម្រាម	-	កិ.
១៦៩	-	ប្រាស	[-អ៊ង-]	បម្រាស	-	-
១៧០	-	ប្រាស	[-អ៊ម-]	បម្រាស	-	-
១៧១	ប.	ប្រាស់	[-អ៊ម-]	បម្រាស់	-	ប.
១៧២	កិ.	ប្រឹង	[-អ៊ម-]	បម្រឹង	-	ន.
១៧៣	-	ប្រុង	[-អ៊ម-]	បម្រុង	-	កិ. ; គុ.
១៧៤	-	ប្រើ	[-អ៊ម-]	បម្រើ	-	កិ. ; ន.
១៧៥	-	ប្រោស	[-អ៊ង-]	បម្រោស	-	គុ. ; ន.
១៧៦	-	ប្រោស	[-អ៊ម-]	បម្រោស	-	-
១៧៧	-	ប្រះ	[-អ៊ង-]	បម្រះ	-	កិ.
	-	ប្រះ	[-អ៊ម-]	បម្រះ	-	-

១៧៨	កិ.	បួង	[-អ'ន-]	បនួង	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ. ; ន.
១៧៩	-	ផ្ទង់	[-អ'ង-]	បញ្ចង់	-	គុ.
១៨០	-	ផ្ទើ	[-អ'ញ-]	បញ្ឆើ	-	ន.
១៨១	-	ផ្ទាច់	[-អ'ណ-]	បណ្តាច់	-	កិ.
១៨២	-	ផ្ទាំ	[-អ'ណ-]	បណ្តាំ	-	ន.
១៨៣	-	ផ្ទំ	[-អ'ណ-]	បណ្តំ	-	-
១៨៤	-	ផ្ទាប់	[-អ'ន-]	បន្ទាប់	-	គុ. ; កិ.វិ.
១៨៥	-	ផ្ទាវ	[-អ'ន-]	បន្ទាវ	-	ន.
១៨៦	-	ផ្ទាល	[-អ'ន-]	បន្ទាល	-	កិ.
១៨៧	-	ផ្ទុក	[-អ'ន-]	បន្ទុក	-	ន.
១៨៨	-	ផ្ទាស់	[-អ'ន-]	បន្ទាស់	-	-
១៨៩	កិ.វិ.	ផ្ទិច ^៦	[-អ'ន-]	បន្ទិច	-	កិ.
១៩០	កិ.	ផ្ទៀក	[-អ'ន-] / [-អិ'ន-]	បន្ទៀក/បន្ទៀក	-	ន.
១៩១	-	ផ្សារ	[-អ'ន-]	បន្សារ	-	-
១៩២	-	ផ្ទើល	[-អ'ង-]	បញ្ឆើល	-	កិ.
១៩៣	កិ. , គុ. ; កិ.វិ.	ផ្ទៀង	[-អ'ង-]	បញ្ឆៀង	-	ន.
១៩៤	កិ.	ផ្ទៃក	[-អ'ង-]	បង្កែក	-	-
១៩៥	គុ.	ផ្ទៃម	[-អ'ង-]	បង្កែម	-	-
១៩៦	កិ.	ភ្ជាប់	[-អ'ញ-]	បញ្ជាប់	-	កិ.
១៩៧	-	ភ្លឹក	[-អិ'ន-]	ពន្លឹក	-	គុ.
១៩៨	កិ. ; គុ.	ភ្លឹ	[-អ'ន-]	ពន្លឹ	-	ន.
១៩៩	កិ.	ភ្លុក	[-អិ'ន-]	ពន្លុក	-	-
២០០	គុ.	លូ	[-អិ'ម-]	លម្អូ	លំហ ^៧	-
២០១	-	លូាច	[-អិ'ម-]	លម្អាច	លំហាច	-
២០២	-	ល្ហើយ	[-អិ'ម-]	លម្ហើយ	លំហើយ	កិ.
២០៣	ន. ; គុ.	ល្ហៃ	[-អិ'ម-]	លម្ហៃ	លំហៃ	-

^៦ ពាក្យផ្ទិច នេះមិនមានជាមេពាក្យក្នុងវចនានុក្រមទេ តែមាននៅក្នុងសេចក្តីពន្យល់របស់មេពាក្យ ភ្លន ឬ ភ្លនៗ។

^៧ នៅសម័យសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត មានការសរសេរជាព្យាង្គរាយជាញឹកញាប់ចំពោះពាក្យមួយចំនួន ដូច្នេះ ព្រះអង្គក៏រក្សាទុកនូវអក្ខរាវិរុទ្ធនោះ ដើម្បីសម្រួលដល់សាធារណជនជំនាន់នោះ ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គគ្រាន់តែបានបញ្ចូលពាក្យជំពូកនោះក្នុងវចនានុក្រមតាមលំដាប់ពាក្យ ដោយគិតគរលំដាប់ទេ ហើយ ព្រះអង្គបានបញ្ជូនទៅពាក្យដែលសរសេរជាព្យាង្គរាយមុនដើម្បីពន្យល់នឹង ពីព្រោះ ព្រះអង្គសម្បើមថា គេនឹងឈប់ប្រើព្យាង្គរាយនៅអនាគត (សូមអាន និទាន សម្រាប់បោះពុម្ពត្រាទី៥, ទំព័រ១១) ។

២០៤	គុ. ; កិ.វិ.	ល្អ	[-អ'ម-]	លម្អ	លំអ	ន.
២០៥	គុ.	ល្អក់	[-អ'ម-]	លម្អក់	លំអក់	កិ.
២០៦	ន.	ល្អង	[-អ'ម-]	លម្អង	លំអង	ន.
២០៧	គុ. ; ប.	ល្អន់	[-អ'ម-]	លម្អន់	លំអន់	ប.
២០៨	ន.	ល្អាន	[-អ'ម-]	គ្មានព្យាង្គតម្រួត	លំអាន ^៨	ន.
២០៩	គុ. ; កិ.វិ.	ល្អិត	[-អ'ម-]	លម្អិត	លំអិត	កិ. ; ន.
២១០	គុ.	ល្អៀង	[-អ'ម-]	លម្អៀង	លំអៀង	ន.
២១១	គុ. ; កិ.	ស្តក	[-អ'ម-]	សម្តក	សំកក	កិ. ; ន. ; គុ.
២១២	គុ.	ស្តល	[-អ'ម-]	សម្តល	សំកុល	គុ.
២១៣	-	ស្តញ	[-អ'ម-]	សម្តញ	សំកូញ	គុ. ; ន.
២១៤	គុ. ; ន.	ស្តរំ	[-អ'ម-]	សម្តរំ	សំកូរំ	-
២១៥	គុ.	ស្តម	[-អ'ម-]	សម្តម	សំគម	គុ. ; ន.
២១៦	កិ. ; គុ.	ស្តាល់	[-អ'ម-]	សម្តាល់	សំគាល់	កិ. ; ន.
២១៧	គុ.	ស្តល	[-អ'ម-]	សម្តល	សំគុល	គុ. ; ន.
២១៨	-	ស្តោក	[-អ'ម-]	សម្តោក	សំគោក	-
២១៩	ប.	ស្តាំង	[-អ'ម-]	សម្តាំង	សំគាំង	ប.
២២០	គុ.	ស្តាច	[-អ'ម-]	សម្តាច	សំងាច	កិ. ; កិ.វិ.
២២១	-	ស្តាត់	[-អ'ម-]	សម្តាត់	សំងាត់	កិ. ; គុ.
២២២	កិ.	ស្តើច	[-អ'ម-]	សម្តើច	សំងើច	ន.
២២៣	កិ.វិ ; គុ.	ស្តាញ	[-អ'ម-]	សម្តាញ	គ្មានព្យាង្គរាយ	គុ.
២២៤	-	ស្តេញ	[-អ'ម-]	សម្តេញ	-	-
២២៥	កិ.	ស្តែង	[-អ'ម-]	សម្តែង	-	កិ.
២២៦	-	ស្តាប់	[-អ'ណ-]	សណ្តាប់	-	ន. ; កិ.
២២៧	-	ស្តី	[-អ'ម-]	សម្តី	សំដី	ន.
២២៨	កិ.វិ ; គុ.	ស្តឹង	[-អ'ម-]	សម្តឹង	សំដឹង	កិ.
២២៩	គុ.	ស្តិត	[-អ'ម-]	សម្តិត	សំដិត	គុ. ; ន.
២៣០	កិ.វិ ; គុ.	ស្តក	[-អ'ណ-]	សណ្តក	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ.
២៣១	-	ស្តើង	[-អ'ម-]	សម្តើង	សំដើង	-

^៨ ពាក្យ លំអាន នេះមិនមានជាមេពាក្យក្នុងវចនានុក្រមទេ តែមាននៅក្នុងការពន្យល់មេពាក្យ ល្អាន ។ ល្អាន ន. ល្អាមជាលំអាន . ល្អាមឬលំអានដែលអូស' (...) ។

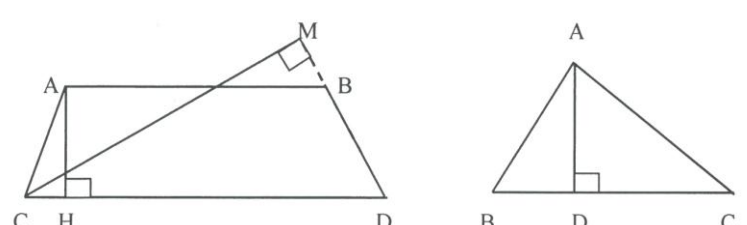
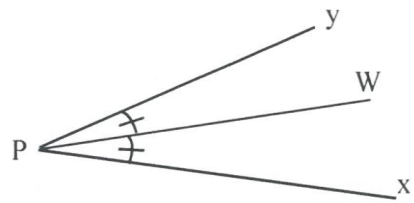
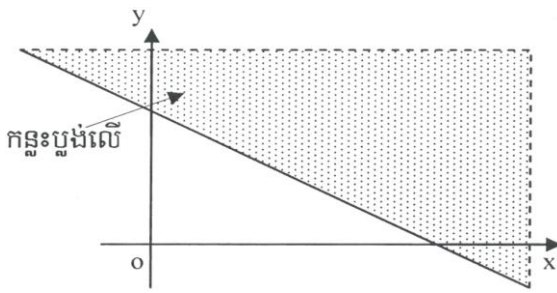
២៣២	កិ.វិ.	ស្តែង	[-អ'ម-]	សម្តែង	សំដែង*	កិ.
២៣៣	កិ.	ស្តោះ	[-អ'ម-]	សម្តោះ	សំដោះ	-
២៣៤	គុ.	ស្តុត	[-អ'ម-]	សម្តុត	សំដុត	គុ. ; ន.
២៣៥	កិ.វិ. ; គុ.	ស្តួល	[-អ'ម-]	សម្តួល	សំដួល	-
២៣៦	កិ.វិ.	ស្តោក	[-អ'ម-]	សម្តោក	សំតោក	កិ.
២៣៧	គុ.	ស្តុក់	[-អ'ម-]	សម្តុក់	សំទុក់	គុ. ; ន.
២៣៨	កិ.	ស្តង់	[-អ'ម-]	សម្តង់	សំទង់	ន.
២៣៩	គុ. ; កិ.វិ.	ស្តួល	[-អ'ម-]	សម្តួល	សំទួល	គុ. ; ន.
២៤០	គុ.	ស្តាញ	[-អ'ម-]	សម្តាញ	សំទាញ	-
២៤១	-	ស្តឹក	[-អ'ម-]	សម្តឹក	សំទឹក	-
២៤២	កិ.	ស្តួះ	[-អ'ម-]	សម្តួះ	សំទួះ	ន.
២៤៣	-	ស្តួះ	[-អ'ន-]	សន្តួះ	គ្មានព្យាង្គរាយ	-
២៤៤	-	ស្តួង	[-អ'ន-]	សន្តួង	-	-
២៤៥	-	ស្តួង	[-អ'ម-]	សម្តួង	សំទួង	-
២៤៦	គុ.	ស្តើញ	[-អ'ម-]	សម្តើញ	សំទើញ	គុ. ; ន.
២៤៧	កិ.វិ. ; គុ.	ស្តែល	[-អ'ម-]	សម្តែល	សំទែល	-
២៤៨	គុ.	ស្តួះ	[-អ'ម-]	សម្តួះ	សំទេះ	-
២៤៩	-	ស្តួះ	[-អ'ន-]	សន្តួះ	គ្មានព្យាង្គរាយ	គុ. ; ន.
២៥០	កិ.	ស្តួះ	[-អ'ន-]	សន្តួះ	-	ន.
២៥១	ន.	ស្តា(ដៃ)	[-អ'ម-]	សម្តា(ដៃ)	សំណា(ដៃ)	-
២៥២	-	ស្តាម	[-អ'ម-]	សម្តាម	សំណាម*	-
២៥៣	កិ.	ស្តាយ	[-អ'ម-]	សម្តាយ	សំពាយ	-
២៥៤	គុ.	ស្តឹក	[-អ'ម-]	សម្តឹក	សំពឹក	គុ. ; ន.
២៥៥	-	ស្តៀត	[-អ'ម-]	សម្តៀត	សំពៀត	ន.
២៥៦	-	ស្តែះ	[-អ'ម-]	សម្តែះ	សំពែះ	គុ. ; ន.
២៥៧	កិ.	ស្រក	[-អ'ម-]	សម្រក	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ. ; ន.
២៥៨	-	ស្រក់	[-អ'ម-]	សម្រក់	-	កិ.
២៥៩	-	ស្រង់	[-អ'ម-]	សម្រង់	-	ន.
២៦០	កិ. ; ប.	ស្រន់	[-អ'ម-]	សម្រន់	-	កិ.
២៦១	គុ. ; កិ.វិ.	ស្រប	[-អ'ម-]	សម្រប	-	-

២៦២	គុ. ; កិ.វិ.	ស្រស់	[-អ'ម-]	សម្រស់	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ. ; ន.
២៦៣	កិ. ; គុ.	ស្រាក់	[-អ'ម-]	សម្រាក់	-	កិ.
២៦៤	-	ស្រាត	[-អ'ម-]	សម្រាត	-	-
២៦៥	គុ.	ស្រាន្ត	[-អ'ម-]	សម្រាន្ត	-	កិ. ; គុ.
២៦៦	កិ.វិ. ; គុ. ; ន.	ស្រាប់	[-អ'ម-]	សម្រាប់	-	គុ. ; ន.
២៦៧	កិ.	ស្រាយ	[-អ'ម-]	សម្រាយ	-	ន.
២៦៨	គុ.	ស្រាល	[-អ'ម-]	សម្រាល	-	កិ.
២៦៩	កិ.	ស្រាស់	[-អ'ម-]	សម្រាស់	-	ន.
២៧០	-	ស្រិត	[-អ'ម-]	សម្រិត	-	កិ. ; គុ.
២៧១	គុ.	ស្រិល	[-អ'ម-]	សម្រិល	-	កិ.
២៧២	-	ស្រុង	[-អ'ម-]	សម្រុង	-	ន.
២៧៣	កិ. ; គុ.	ស្រុញ	[-អ'ម-]	សម្រុញ	-	កិ.
២៧៤	កិ.	ស្រុត	[-អ'ម-]	សម្រុត	-	-
២៧៥	កិ.វិ. ; គុ.	ស្រុះ	[-អ'ម-]	សម្រុះ	-	-
២៧៦	កិ.	ស្រុះស្រួល	[-អ'ម-]	សម្រុះសម្រួល	-	-
២៧៧	-	ស្រូប	[-អ'ម-]	សម្រូប	-	ន. ; គុ.
២៧៨	គុ.	ស្រួច	[-អ'ម-]	សម្រួច	-	កិ.
២៧៩	-	ស្រួត	[-អ'ម-]	សម្រួត	-	-
២៨០	គុ. ; កិ.វិ.	ស្រួល	[-អ'ម-]	សម្រួល	-	-
២៨១	កិ.	ស្រើប	[-អ'ម-]	សម្រើប	-	ន. ; កិ.
២៨២	-	ស្រែក	[-អ'ម-]	សម្រែក	-	ន.
២៨៣	-	ស្រែច	[-អ'ម-]	សម្រែច	-	កិ.
២៨៤	កិ. ; ន.	ស្រែះ	[-អ'ម-]	សម្រែះ	-	ន.
២៨៥	កិ.	ស្រែក	[-អ'ម-]	សម្រែក	-	-
២៨៦	ន.	ស្រែង	[-អ'ម-]	សម្រែង	-	គុ. ; ន.
២៧៧	កិ. ; កិ.វិ.	ស្រោច	[-អ'ម-]	សម្រោច	-	-
២៨៨	កិ. ; គុ.	ស្រោប	[-អ'ម-]	សម្រោប	-	ន.
២៨៩	គុ.	ស្រាំង	[-អ'ម-]	សម្រាំង	-	កិ.វិ.
២៩០	កិ.	ស្ន	[-អ'ម-]	សម្ន	-	ន.
២៩១	គុ.	ស្នក់	[-អ'ម-]	សម្នក់	-	កិ.

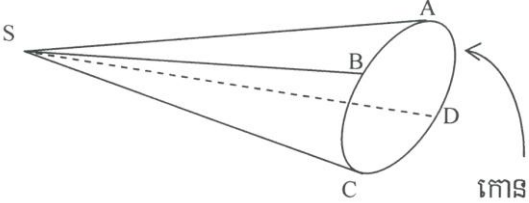
២៩២	កិ.	ស្នូន	[-អ'ម-]	ចន្ទន	គ្មានព្យាង្គរាយ	កិ.វិ.
២៩៣	គុ.	ស្នូប	[-អ'ម-]	សម្បូប	-	កិ.
២៩៤	ន.	ស្នាក់	[-អ'ម-]	សម្នាក់	-	ន.
២៩៥	កិ.	ស្នាប់	[-អ'ម-]	សម្នាប់	-	កិ.
២៩៦	ន.	ស្នឹក	[-អ'ន-]	សន្នឹក	-	ន.
២៩៧	កិ.វិ.	ស្នឹង	[-អ'ម-]	សម្នឹង	-	-
២៩៨	ប.	ស្នូក	[-អ'ម-]	សម្នូក	-	ប.
២៩៩	កិ.; កិ.វិ.; គុ.	ស្នូត	[-អ'ម-]	សម្នូត	-	កិ.
៣០០	គុ.	ស្នួយ	[-អ'ម-]	សម្នួយ	-	កិ. ; កិ.វិ.
៣០១	-	ស្នូត	[-អ'ម-]	សម្នូត	-	ន.
៣០២	-	ស្នើត	[-អ'ម-]	សម្នើត	-	គុ. ; ន.
៣០៣	-	ស្នែវ	[-អ'ម-]	សម្នែវ	-	-
៣០៤	ន.	ស្នោក	[-អ'ម-]	សម្នោក	-	ន.
៣០៥	កិ.	ស្នោយ	[-អ'ង-]	សម្នោយ	-	-
៣០៦	គុ.	ស្នក	[-អ'ម-]	សម្នក	សំអក	គុ. ; ន.
៣០៧	កិ.	ស្នប់	[-អ'ម-]	សម្នប់	សំអប់	-
៣០៨	-	ស្នាង	[-អ'ម-]	សម្នាង	សំអាង	-
៣០៩	គុ. ; កិ.វិ.	ស្នាត	[-អ'ម-]	សម្នាត	សំអាត	កិ.
៣១០	គុ.	ស្និត	[-អ'ម-]	សម្និត	សំអិត/សំពិត	ប. ; ន.
៣១១	គុ. ; កិ.វិ.	ស្នួយ	[-អ'ម-]	សម្នួយ	សំអុយ	ន.

បច្ចេកសព្ទនៃគណៈកម្មការវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា
ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត

<p>១-ក (កិ.) Eng. precipitate Fr. précipiter</p>	<p>(គីមីវិទ្យា) បណ្តាលឱ្យសារធាតុមួយរងកករ ។</p>
<p>២-កក (កិ.) Eng. to freeze Fr. geler</p>	<p>ប្រែពីរាវទៅជាខន់ ទៅជារឹង ។ ឧ. ទឹកកកនៅសីតុណ្ហភាពក្រោមសូន្យអង្សា ។</p>
<p>៣-កក (ន. ឬ គុ.) Eng. freeze or frozen Fr. gel ou gelé</p>	<p>អាហារដែលនៅសល់ពីពេលល្ងាចទុករហូតដល់ថ្ងៃស្អែក , ដែលត្រជាក់មិនក្តៅ (ចំណីអាហារ) ។ ឧ. បាយកក , អាហារកក ។</p>
<p>៤-កករ (ន.) Eng. sediment Fr. le sédiment</p>	<p>- ផង់ ឬ កម្ទេចល្អិត ដែលនៅក្នុងសារវៈរាវ មានទឹក សុរា ប្រេង ជាដើម ។ ឧ. កករទឹកនៅក្នុងកែវពិសោធន៍ ។ - (គីមីវិទ្យា) កាកសំណល់នៃសារធាតុមិនរលាយនៅក្នុងសូលុយស្យុងមួយ ដែលជាលទ្ធផលនៃប្រតិកម្មគីមីបន្ទាប់ពីការបន្ថែមភ្នាក់ងារធ្វើឱ្យរងជាកករ ។</p>
<p>៥-កកិត (កិ.) Eng. to rub Fr. frotter</p>	<p>ដដុស ឬ ប៉ះយ៉ាងស្រាលៗ ឬ ដុសរឿយៗ ។ ឧ. អង្កធាតុពីរកកិតគ្នា ។</p>
<p>៦-កកូរ (កិ.) Eng. to stir / to mix Fr. remuer / mélanger</p>	<p>ធ្វើឱ្យច្របល់, កូរទៅកូរមករឿយៗ ។ ឧ. យើងកកូរទឹក ។</p>
<p>៧-កត្តា (ន.) Eng. factor Fr. facteur</p>	<p>-ចំនួនលេខណាមួយក្នុងបណ្តាចំនួនលេខច្រើន ឬ កន្សោមលេខដែលបង្កើតចេញជាផលគុណ កាលណាគេគុណចំនួនលេខនោះ ។ ឧ. $2 \times 5 = 10$ ដូចនេះ ២ និង ៥ ជាកត្តាផលគុណនៃ ១០ ។ -ធាតុណាមួយ ឬ កន្សោមណាមួយនៃផលគុណឬពហុគុណ ។ ឧ. $5 \cdot (3 - 4) = 5 \times (3 - 4) = 5 \cdot (-1)$ ដូចនេះ ៥ ជាកត្តានៃកន្សោមពិជគណិត (៣-៤) ។</p>
<p>៨-កម្តៅ (កិ.) Eng. to heat Fr. chauffer</p>	<p>ធ្វើឱ្យក្តៅ ។ ឧ. - កម្តៅពោះ , កម្តៅបាយ - គេកម្តៅទឹកឱ្យមានសីតុណ្ហភាព ៦០អង្សាសេ ។</p>

<p>៩-កម្ដៅ (ន.) Eng. heat Fr. la chaleur</p>	<p>ចំហាយក្ដៅដែលភាយចេញពីសារធាតុណាមួយ ។ ឧ. កម្ដៅភ្លើង , កម្ដៅថ្ងៃ , កម្ដៅសុរា ។</p>
<p>១០-កន្សោមពិជគណិត (ន.) Eng. algebraic expression Fr. expression algébrique</p>	<p>កន្សោមដែលមានចំនួនលេខមួយឬច្រើន និង/ឬ ចំនួនអថេរមួយឬច្រើនភ្ជាប់ដោយប្រមាណវិធីនព្វន្ឋមួយឬច្រើន ។ ឧ. កន្សោម $3 - x$, $xy + 4 - x^2$ និង $t^2 - 7ty + y^2$ សុទ្ធតែជាកន្សោមពិជគណិត ។</p>
<p>១១-កម្ពស់ (ន.) Eng. height Fr. hauteur</p>	<p>អង្កត់ដែលភ្ជាប់ពីចំណុចកំពូលមួយទៅកែងនឹងជ្រុងឈមណាមួយនៃពហុកោណ ។</p> <p>AH និង CM ជាកម្ពស់ចតុកោណព្នាយ ABCD AD ជាកម្ពស់ត្រីកោណ ABC</p> <p><u>ចំណាំ</u> : ខាងលើជាកន្លឹកមួយនៃកម្ពស់នៅក្នុងប្លង់ ។</p>
<p>១២-កន្លះបន្ទាត់ពុះមុំ (ន.) Eng. bisector Fr. bissectrice</p>	<p>កន្លះបន្ទាត់ដែលគូសចេញពីកំពូលមុំ ហើយចែកមុំនេះជាមុំពីរប៉ុនគ្នា (ស្មើគ្នា)</p> <p>[PW] ជាកន្លះបន្ទាត់ពុះមុំនៃ $\angle xPy$ ។</p>
<p>១៣-កន្លះប្លង់ (ន.) Eng. half-plan Fr. demi-plan</p>	<p>សំណុំរងមួយដែលខ័ណ្ឌដោយបន្ទាត់មួយ ហើយអាចមានកន្លះបន្ទាត់នៅក្នុងបន្ទាត់ព្រំដែននៃលំហដេកាតរិមាត្រពីរ ។</p> <p>កន្លះប្លង់លើ</p>
<p>១៤-កន្លះលំហ (ន.) Eng. half-space Fr. demi-espace</p>	<p>សំណុំចំណុចទាំងអស់នៅលើផ្ទៃកម្លាំងនៃអ៊ីពែរប្លង់ (Hyperplane) ក្នុងលំហអឺគ្លីត ។ វាជាកន្លះលំហបើក ប្រសិនបើវាគ្មានអ៊ីពែរប្លង់ និង វាជាកន្លះលំហបិទ ប្រសិនបើវាមានអ៊ីពែរប្លង់ ។</p>

	<p>ឧ. - កន្លះលំហនៅក្នុងលំហវិមាត្រមួយជាកន្លះបន្ទាត់មួយ ។</p> <p>- កន្លះលំហនៅក្នុងលំហវិមាត្រពីរជាកន្លះប្លង់មួយ ។</p>
<p>១៥-កម្រិតតំប៉ង (ន.)</p> <p>Eng. tampon level Fr. niveau du tampon</p>	<p>លទ្ធភាពនៃសូលុយស្យុងតំប៉ងមួយ ដើម្បីស្រូបប្រូតុង ឬ អ៊ីយ៉ុងអ៊ីដ្រូកស៊ីតដោយមិនមានការប្រែប្រួលជាសំខាន់នៅក្នុង pH ។</p>
<p>១៦-ការង្រង់ (ន.)</p> <p>Eng. quadrant Fr. quadrant</p>	<p>ផ្នែកខាងក្នុងនៃរង្វង់ណាមួយ ដែលខណ្ឌដោយកាំពីរកែងគ្នា និង ផ្ចុំដែលឈមនឹងមុំ 90° ឬជាផ្នែកណាមួយក្នុងចំណោមផ្នែកទាំងបួននៅក្នុងប្លង់កូអរដោណេ ដែលបានចែកដោយអ័ក្សកូអរដោណេ ។</p>
<p>១៧-កាឌីណាល់ (ន.)</p> <p>Eng. cardinal Fr. cardinal</p>	<p>ចំនួនធាតុនៅក្នុងសំណុំណាមួយ ដែលមានធាតុជាលេខឬអក្សរខុសគ្នា ។</p> <p>បើ A ជាសំណុំមួយនោះ កាឌីណាល់នៃ A តាងដោយនិមិត្តសញ្ញាប៊ីយ៉ាង :</p> <p>A $n(A)$ ឬ $\text{Card}(A)$ ។</p> <p>ឧ. - បើសំណុំ $A = \{1, 3, 5, 5\}$ នោះ $\text{Card}(A) = 3$ (មានធាតុ៣ផ្សេងគ្នា គឺ ១,៣,៥) ។</p> <p>- បើសំណុំ $B = \{a, b, c, f\}$ នោះ $\text{Card}(B) = 4$ (មានធាតុ៤ផ្សេងគ្នា គឺ (a, b, c, f) ។</p>
<p>១៨-ការី (ន.)</p> <p>Eng. operator Fr. opérateur</p>	<p>និមិត្តសញ្ញាប្រើសម្រាប់ប្រមាណវិធីណាមួយ ។</p> <p>ឧ. - ការីឌីផេរ៉ង់ស្យែល Δ ។</p> <p>- ការីអាំងតេក្រាល $\int$ ។</p>
<p>១៩-ការីឡាប្លាស (ន.)</p> <p>Eng. laplacian operator Fr. opérateur du laplacien</p>	<p>ការីដែលតាងដើរវេដោយផ្នែកលំដាប់ពីរនៃអនុគមន៍មួយ ។</p> <p>ឧ. $\frac{\partial^2}{\partial x^2}, \frac{\partial^2}{\partial x^2} + \frac{\partial^2}{\partial y^2}$ និង $\frac{\partial^2}{\partial x^2} + \frac{\partial^2}{\partial y^2} + \frac{\partial^2}{\partial z^2}$ ជាការីឡាប្លាស ។</p>
<p>២០-កាត់តម្រឹមលេខ (កិ.)</p> <p>Eng. truncate Fr. tronquer</p>	<p>កាត់ចោលលេខនៅខាងក្រោយក្បៀសដោយទុកនៅត្រឹមប៉ុន្មានខ្ទង់ដែលគេចង់បាន ។</p> <p>ឧ. 3,14 ជាលេខដែលកាត់តម្រឹមត្រឹម២ខ្ទង់ក្រោយក្បៀសនៃតម្លៃ $\pi = 3,141 59\dots$</p>
<p>២១-កាឡូរី (ន.)</p> <p>Eng. calorie Fr. calorie</p>	<p>ខ្នាតមួយនៃបរិមាណកម្ដៅ ឬ ថាមពលចាំបាច់ផ្សេងទៀត ដើម្បីដំឡើងសីតុណ្ហភាពទឹកមួយក្រាម នៅ១អង្សាសេ ។</p> <p>១ កាឡូរី = ៤,១៨៤ ស៊ូល ។</p>
<p>២២-កាឡូរីម៉ែត្រ (ន.)</p> <p>Eng. calorimeter Fr. calorimètre</p>	<p>ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ដើម្បីវាស់កម្ដៅ ដែលត្រូវបានរំដោះឬស្រូបដោយលំនាំរូបឬលំនាំគីមី ហើយដែលកើតឡើងនៅខាងក្នុងនៃឧបករណ៍នោះ ។</p>

២៣-កាតាលីសកម្ម (ន.) Eng. catalysis Fr. catalyse	ការបង្កើនឡើងនៃល្បឿនរបស់ប្រតិកម្មគីមីមួយ ដោយសារកាតាលីករមួយ ។
២៤-កាបែន (ន.) Eng. carbene Fr. ...	សមាសធាតុកាបូនវាឡង់ពីរ ដែលមានរាងកាយសេរី : CX_2 ។ វាមានលក្ខណៈស៊ីប័តិច ។
២៥-កាបុកស៊ីអេម៉ូក្លូប៊ីន (ន.) Eng. carboxyhemo- globin Fr. ...	សមាសធាតុមួយនៃកាបូនម៉ូណូអុកស៊ីតនិងអេម៉ូក្លូប៊ីន ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឈាម ដោយកាបូនម៉ូណូអុកស៊ីត ។
២៦-កាតាលីករ (ន.) Eng. catalyst Fr. catalyseur	សារធាតុមួយសម្រាប់បង្កើនល្បឿននៃប្រតិកម្មគីមី ហើយក៏មិនត្រូវបានបំប្លែងវានៅក្នុងលំនាំប្រតិកម្មនោះទេ ។
២៧-កាតូត (ន.) Eng. cathode Fr. cathode	ប៉ូលអវិជ្ជមាន ឬ អេឡិចត្រូតនៃគ្រឿងអគ្គិសនីមួយ ។
២៨-កាបូនអ៊ីដ្រាត (ន.) Eng. carbohydrate Fr. hydrate de carbone	សមាសធាតុសរីរាង្គដែលត្រូវបានសំយោគដោយរុក្ខជាតិ ។ វាមានរូបមន្តទូទៅ $C_x(H_2O)_y$ ។
២៩-កាចុង (ន.) Eng. cation Fr. cation	អ៊ីយ៉ុងមួយដែលមានបន្ទុកវិជ្ជមាន ។ ឧ. Na^+, Ca^{2+}, Mg^{2+} ។
៣០-កិន (កិ.) Eng. to grind Fr. broyeur	សង្កត់ឱ្យបែក ។ ឧ. កិនស្រូវ , កិនលោហធាតុ ។
៣១-កូអ័រដោណេ (ន.) Eng. coordinates Fr. coordonnées	គូលំដាប់ណាមួយនៅក្នុងប្លង់កូអ័រដោណេ ដែលធាតុទីមួយជាអាប់ស៊ីស និង ធាតុទីពីរជាអ័រដោណេ ។ ឧ. ចំណុច A មានកូអ័រដោណេ (៥,៨) មានន័យថា A មាន ៥ ជាអាប់ស៊ីស និង ៨ ជាអ័រដោណេ ។
៣២-កោន (ន.) Eng. cone Fr. cône	វត្ថុរឹងមួយ ដែលមានចំណុចកំពូលនឹងមួយ ភ្ជាប់ទៅនឹងបាតវណ្ណបិទមួយ ។

<p>៣៣-កោនិក (ន.) Eng. conics Fr. coniques</p>	<p>មែកធាងនៃធរណីមាត្រ និង ធរណីមាត្រកូអ័រដោណេ ដែលមានទំនាក់ទំនងនឹង លក្ខណៈនៃផ្នែកកោន ។</p>
<p>៣៤-កុំផ្លិច (គុ.) Eng. complex Fr. complexe</p>	<p>(ក្នុងគណិតវិទ្យា និង រូបវិទ្យា) (ចំនួន) ដែលមានផ្នែកពិត និង ផ្នែកនិមិត្ត ។</p>
<p>៣៥-កំពូល (ន.) Eng. vertex Fr. sommet</p>	<p>ចំណុចប្រសព្វណាមួយនៃជ្រុងពីររបស់ពហុកោណ ឬ របស់ផ្ទៃខាងនៃវត្ថុរឹងដែលឈម ទៅនឹងបាតតាមទិសដៅដែលបានឱ្យ ។</p> <p>ឧ. -កំពូលអេលីប -កំពូលប៉ារ៉ាបូល -កំពូលត្រីកោណ</p>
<p>៣៦-កុំប៉ូសង់ (ន.) Eng. component Fr. composant</p>	<p>(ក្នុងគណិតវិទ្យា) ធាតុមួយក្នុងចំណោមធាតុទាំងឡាយនៃសំណុំលំដាប់ដែលតាងជា វ៉ិចទ័រណាមួយ ។</p> <p>ឧ. ធាតុ y ជាកុំប៉ូសង់មួយនៅក្នុងវ៉ិចទ័រ $\vec{v} = (x, y, z) = x \vec{i} + y \vec{j} + z \vec{k} \text{ ។}$</p>
<p>៣៧-កំណាញើស (ន.) Eng. condensation Fr. condensation</p>	<p>លំនាំនៃបម្រែបម្រួលខ្ពស់ៗមួយទៅជាអង្គធាតុរាវ ។</p>
<p>៣៨-ក្បាច់ (ន.) Eng. abacus Fr. abaque</p>	<p>ឧបករណ៍បុរាណសម្រាប់គណនាលេខនព្វន្ឋមុនគេបង្អស់ដែលគេបានប្រើប្រាស់នៅក្នុង ប្រទេសរ៉ូម៉ាំង ចិន និង ជប៉ុន ហើយដែលមានរូបរាងដូចខាងក្រោម ៖</p> <div data-bbox="810 1370 1099 1547" data-label="Image"> </div>
<p>៣៩-ក្រុមកាបូនីល (ន.) En. carbonyl group Fr. groupe carbonyle</p>	<p>បង្កំនាទីនៃអាតូមកាបូនចងសម្ព័ន្ធពីជាន់ជាមួយអុកស៊ីសែន ($C=O$) ។</p>
<p>៤០-ក្រូម៉ាតូក្រាហ្វី Eng. chromatography Fr. chromatographie</p>	<p>១-បច្ចេកទេសរំលែកពណ៌មួយដែលក្នុងនោះ ល្បាយមួយត្រូវបានរំលាយនៅក្នុងវត្ថុ រាវមួយ (ឧស្ម័នឬរាវ) ហើយធាតុបង្កត្រូវបានរំលែកដោយឆ្លងកាត់ភាពខុសគ្នានៃ កម្រិតសម្របឬកម្រិតរលាយនៅលើផ្ទៃនៃវត្ថុរឹងមួយ (ឬអង្គធាតុរាវអន្លិលៗ) ។</p> <p>២-ពណ៌វិធី</p>

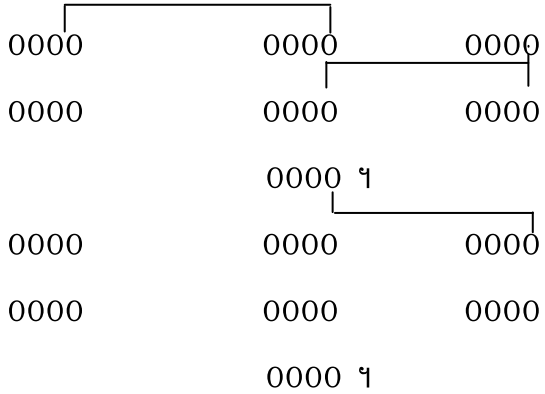

៤១-ផ្ទៃក្រឡា (ន.) Eng. area Fr. aire	ទំហំផ្ទៃមួយដែលមានខ្នាតគិតជាការេ ។
៤២-អាណូត (ន.) Eng. ... Fr. anode	ប៉ូលវិជ្ជមាន ឬ អេឡិចត្រូតនៃគ្រឿងអគ្គិសនីមួយ ។

**បច្ចេកសព្ទនៃគណៈកម្មការភាសាខ្មែរនិងអក្សរសិល្ប៍
ដែល គ.ខ.ក.ខ. បានអនុម័ត**

១-កណ្ត (ន.)	វត្ត ភាគ ខ្សែ : រឿងក្នុងទសជាតកខ្លះមានចែកជាកណ្ត ។ ឧ. រឿងវេស្សន្តរជាតក មាន១៣កណ្ត ។
២-កម្មផល	ទ្រឹស្តីកម្មផលដែលបង្ហាញពីចំណងនៃអំពើនិងផលដែលបុគ្គលបានសាងឡើង ។ ឧ. រឿងក្រុងសុភមិត្រ ។
៣-កម្មព្យា	ផលអាក្រក់ដែលបុគ្គលបានទទួលដោយសារអំពើអាក្រក់ដែលបុគ្គលនោះបានប្រព្រឹត្តពីអតីតជាតិ (ពុទ្ធនិយម) ។ ឧ. នាងពីរដណ្តប់បានចាប់ត្រីចង្វាដោតឆ្កែភ្នែក ពួកនាងក៏ត្រូវបានមេសន្ធិមាយក្សខ្លះភ្នែក ។
៤-កម្រងកែវ	ពាក្យពេចន៍រំលេចដោយសំនួនសម្តីដែលអ្នកនិពន្ធឬកវីបានចងក្រងជាពាក្យរាយលាយចម្រុះដោយពាក្យចូនរណ៍ ។ ពាក្យកម្រងកែវ ច្រើនប្រើក្នុងសាស្ត្រាទេសន៍ ។ ឧ. រឿងព្រះវេស្សន្តរ : <i>មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះជួជកព្រឹទ្ធាចារ្យរូបអន្តការ ស្តម្រដោង ច្រមុះកោង ទ្រូងសឹងតែឆ្អឹង សក់រឹងក្រញោង ពោះធំកំបាំង លោងសំពៀត ដំបារត្រចៀក យុវយារក្រាស់ដូចយួងភ្លើង ជើងកោងដូច ជើងសេក ភ្នែកស្រលៀងស្រលើ សាច់ពកដូចគេធ្វើ រដិបរដុប យុវយារ ប៉ុនផ្លែក្រសាំងផ្លែសម័ ធ្មេញស ក្បាល វែងតូចម្ខាងដូចផ្លែពៅ , [...]</i> ^១ ។
៥-កវី / កវីនិពន្ធ Eng. poet Fr. poète	អ្នកដែលចេះតែងឆន្ទ អ្នកពូកែខាងសម្តី អ្នកនិពន្ធខាងកាព្យឃ្លោងដ៏ល្បីល្បាញ ។ ឧ. ភិរម្យភាសា អ៊ូ ហៅ ម៉ុយ ព្រះបទុមត្រូវ សោម ... ។

^១ ព្យុក ថែម : **មហាវេស្សន្តរជាតក** , ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ, ព.ស. ២៥៣៩, ទំព័រ ១៧៣-៧៤ ។

<p>៦-កវីធិពន្ធន៍</p>	<p>ការរៀបរៀង ការចងក្រង ការតែងឆន្ទរបស់កវី ។</p> <p>ខ. [...]ស្តេចមានមហេសី នាមកែវកាកី ល្អល្អះឥតហ្មង ឥតមានស្រីណា សោភាធីមផង សមសព្វកន្លង កន្លោងអស់ស្រី ។</p> <p>កាយកើតអស្ចារ្យ អំពីផ្កាកា- ណិកាសោភី ភក្ត្រាសោភ័ណ ដូចច្រូបូណិមី សក់ដូចភមរី រលើបខ្លាញ់ខ្មៅ[...] ^២ ។</p>
<p>៧-កំណាព្យ</p>	<p>អត្ថបទពាក្យចូន ផ្លូវ រណ្តំ ណែងណង ប្រកបដោយរូបារម្មណ៍រស់រវើក ។</p> <p>ខ. គុកកាមកិលេស របស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ។</p>
<p>៨-កាព្យរស</p>	<p>តម្លៃរបស់អត្ថបទជាពាក្យកាព្យដែលមានសម្បជូន រណ្តំ ណែងណង ។</p> <p>ខ. កាព្យរសនៃកំណាព្យរៀបរាប់អំពីអរុណោទ័យឬអស្តង្គតកាលនៃព្រះ អាទិត្យ ។</p>
<p>៩-រូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបដែលកើតឡើងតាមរយៈអារម្មណ៍, អារម្មណ៍ដែលនាំឱ្យកើតជារូប ។</p> <p>ខ. រឿងទុំទាវ</p> <p>“...មកដល់វាលវែងត្រែងដួលដុះ ផ្កាសត្រសុសផ្លែក្បីថ្លា ដូចរូបសម្បុរពណិកនិដ្ឋា ដូចផ្កាត្រែងត្រស់ស្រណោះពេក ។ ម្សៅមើលទឹកជ្រៅស្មៅត្រកៀត ចិត្តបងចង្អៀតរឹងរិវេត ត្រកួនដូចខ្លួនបងឈប់ដេក ឈប់ដោយម្លប់មែកត្របែកព្រៃ ។ យាបងដូចបងភ្នាក់ឃ្នាតឆ្ងាយ ព្រៃព្រួយមកអាយយូរឃ្នាតឃ្លៃ ស្រងេះស្រងូតរហូតវៃ ម្ល៉េះសម្បុនភ័យមមែកិត...”^៣ ។</p>

^២ អង្គ ខ្យង : រឿង កាកី . ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.ភ្នំពេញ.ឆ្នាំ១៩៩៧.ទំព័រ៨ ។

<p>១០-កាមរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ឬ សេចក្តីក្នុងកំណាព្យ ក្នុងអត្ថបទពាក្យរាយ ដែលធ្វើឱ្យអ្នកអាន អ្នកស្តាប់មានការរំភើបស្រើបស្រាលទៅដោយកាមរាគ ។</p> <p>ឧ. រឿង កាកី</p> <p style="text-align: center;">“... នាងធ្វើជាឆ្នាក់ រលាយសូភាក់ អំពីអង្សា គ្រុឌយល់សុដន់ ណែនក្នុងខ្សា ព្រូចចិត្តចិន្តា ស្រូវរំស្រើបប្រតិព័ទ្ធ^៤ ...” ។</p>
<p>១១-កាយរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតមកពីកាយទ្រិយដោយករិនិត្យលើកយកកាយារម្មណ៍ផ្សេងៗមករៀបរាប់ ដូចជា រលឹបរលោង រៀវរឆ្មារ ... ។</p> <p>ឧ. រឿងរាមកេរ្តិ៍ ខ្សែ៤</p> <p style="text-align: center;">“... បងចាំកេសិបីខ្មៅព្យាប បួនក្រសោបចាប់ចងចាផ្កា កែមច្នួតប្រតមាលា អស់ផ្កាសារពើភី ។ បងចាំនាថ្ងាស បីដូចពពិលមាសមាននៃរស្មី ដូចជាព្រះចន្ទពេញដ៏បូណិមី លោកយល់ព្រឹក្សី^៥ ...” ។</p>
<p>១២-ឃានរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លា ប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យដឹងអំពីក្លិន ។ ឧ. ក្លិននាងកាកី</p> <p style="text-align: center;">“[...] កបកាយក្រអូប ទោះទាំងរាងរូប ប្រហើរពុំបាច់ រកផ្កាគ្រឿងអប់ ឈ្ងុយឈ្ងប់សព្វសាច់ ពិដោរបណ្តាច់ បណ្តលអស់ស្រី^៦ [...] ។</p>
<p>១៣-ចក្ខុរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យឃើញអំពីរូបរាង ។</p> <p>ឧ. រឿង រាមកេរ្តិ៍ ខ្សែ១</p> <p style="text-align: center;">“[...] រិក្ខុខ័នខែងមោះហិមា រូបរូបព្វតា ស្រមើងស្រមាក់ស្តឹមស្តែ ។ សក្តីសួនជាអ្នកធ្វើរព្រៃ ខ្លួនខ្មៅក្រៅវិស័យ នូវធ្មេញសស្តឹម</p>

^៣ ព្រះបទុមត្ថេរ សោម : **រឿង ពុំទាវ** . ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ . ព.ស.២៥១៤ . គ.ស.១៩៧១ ទំព័រ៤០
^៤ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ : **រឿង កាកី** ភ្នំពេញ ព.ស. ២៥៤១ គ.ស. ១៩៩៧ ទំព័រ ១៧ ។
^៥ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ : **រាមកេរ្តិ៍ ខ្សែ៤** ភ្នំពេញ ព.ស. ២៥៣៩ គ.ស. ១៩៩៥ ទំព័រ ២៥ ។
^៦ អង្គ ខ្នង : **រឿង កាកី** . ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ . ភ្នំពេញ . ឆ្នាំ១៩៩៧ . ទំព័រ ១០ ។

	<p style="text-align: center;"><i>ភ្នែកច្រាល ។</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ខ្លួនខ្លាំងខ្លាំងខែងពេញពាល ឆាត់ធំមមារ មមូរមមុលព្រឹក្សព្រៃ ។</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ធំក្លិនខ្លាំងឆ្កែឆ្កាបក្រែក ដូចត្នាតដីវិស័យ សំបើមសម្បុររោមា ៧ [...] ។</i></p>
<p>១៤-ជីវរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យដឹងអំពីរសជាតិ ។</p> <p>ឧ. គុកកាមកិលេស</p> <p style="text-align: center;"><i>"[...] ឆ្ងាញ់ជាប់អណ្តាត បាយគុកព្រហាត</i></p> <p style="text-align: center;"><i>នាំឱ្យរុកកូន រើសរកយប់ថ្ងៃ</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ស្នាដៃនីមន្តន ឆ្ងាញ់នៅពេញខ្លួន</i></p> <p style="text-align: center;"><i>មិនផ្អែតសោះឡើយ ៨ [...]" ។</i></p>
<p>១៥-ជីវរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យដឹងពីជីវិត ពីចលនា ពីវិញ្ញាណ ពីចេតនារសំរើក ។</p> <p>ឧ. គុកកាមកិលេស</p> <p style="text-align: center;"><i>"[...] មិនដឹងពេលម៉ោង មើលតាមប្រហោង</i></p> <p style="text-align: center;"><i>បើញតាមគំនិត មេហាធំធេង</i></p> <p style="text-align: center;"><i>លឹងល្វេងដូចចិត្ត មានសេរីសិទ្ធិ</i></p> <p style="text-align: center;"><i>តែតាមបំណង ៩ [...]" ។</i></p>
<p>១៦-មនោ/បញ្ញារូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យដឹង ដោយបញ្ញាញាណ ការពិចារណា ការពិភាក្សា ការសង្កេត ការត្រិះរិះ ។</p> <p>ឧ. រឿង ក្រុងសុភមិត្ត</p> <p style="text-align: center;"><i>"[...] ស្តេចគិតសង្កេតអនិច្ចា រូបអនត្តា ឥតខ្ចីមសារសូន្យសោះ ។</i></p> <p style="text-align: center;"><i>សង្សារបណ្តាលទោសសោះ ឥតត្រើយឥតកោះ ពំនាក់ពំនីងរូបបាន ១០ [...]" ។</i></p>
<p>១៧-រូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យដឹងអំពីជីវរូបារម្មណ៍ ឬ ឧបមារូបារម្មណ៍ ។</p>

^៧ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ : *រាមកេរ្តិ៍ ខ្សែ១* ភ្នំពេញ ព.ស. ២៥៣៩ គ.ស. ១៩៩៥, ទំព័រ ៤២ ។

^៨ កេង វ៉ាន់សាក់ : *គុកកាមកិលេស* . ទំព័រ៤២ ។

^៩ កេង វ៉ាន់សាក់ : *គុកកាមកិលេស* . ដ.ប.ម. ទំព័រ២៨ ។

^{១០} ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ : *ក្រុងសុភមិត្ត* . ភ្នំពេញ ព.ស. ២៥១៦, ទំព័រ ១២ ។

	<p>ឧ. - ជីវូបារម្មណ៍ដែលក្លាយទៅជារូបិយារម្មណ៍ : "[...] បុណ្យមែនហើយ មនុស្សបេះកៀកកើយ ចិត្តស្ងួនសន្ធឹ ស្រាប់តែមច្ចុរាជ បូរសាចសាយរំ- ពេចមកពីភ្នំ ហូរទាញមនុស្សទៅ [...]" ។</p> <p>- ឧបមាសរូបារម្មណ៍ដែលក្លាយទៅជារូបិយារម្មណ៍ : "[...] ក្តីបបូចលេចពីទងវា ខ្លីចាស់ផលា ស្រគាលហើយទុំទៀងហោង ។ ក្សិណឆ្នាក់ចុះចាកលែងទង ដូចកំណើតសត្វផង អន្តោលអន្តាក់ ភពស្ថាន^{១១} [...]" ។</p>
<p>១៨-និមិត្តរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈ ពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យឃើញអំពីសញ្ញាភាព ។</p> <p>ឧ. រឿងចេក និង កូនចៀម គឺជាសញ្ញាភាពតំណាងសភាវៈខ្លាំង និង សភាវៈ ទន់ខ្សោយ ។</p>
<p>១៩-សោតរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈ ពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យអ្នកអាន អ្នកស្តាប់ ឮសំឡេងនៅក្នុង អារម្មណ៍ ។ ឧ. រឿង ផ្កាស្រពោន <i>រទេះភ្លើងបោលលឿនដូចព្យួរកាត់ព្រៃខ្ពង់និងព្រៃច^{១២} [...]</i> ។</p>
<p>២០-ឥន្ទ្រិយរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈ ពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលធ្វើឱ្យឥន្ទ្រិយនានា(ចាប់ពីពីរឡើងទៅ) របស់ អ្នកអាន អ្នកស្តាប់ ទទួលអារម្មណ៍រំភើប ។ ឧ. រឿង ទុំទាវ <i>" [...] ទុក្ខម្នោទម្នោតព្រាញ់ស្រវាវ កន្ត្រាក់បានដាវស្នូចលុជ ចូលចាប់ចាក់កាប់ឥតជំនុំ ចងទុំក្រញឹកស្លើតស្លាបសេក [...]" ។</i> <i>[...] គេចាប់វាយដំក្រំសព្វសាច់ ឈាមហូរមិនដាច់បែកសិរសី ឈាមកកខាន់ស្ទះបម្រះស្តី ផ្អែផ្អាំទាវស្រីប្តីណាប្តី^{១៣} [...]" ។</i></p>
<p>២១-ឧបមាសរូបារម្មណ៍</p>	<p>រូបារម្មណ៍ក្នុងអត្ថបទកំណាព្យ អត្ថបទពាក្យរាយ ដែលកើតឡើងតាមរយៈ ពាក្យពេចន៍ ឃ្លាប្រយោគ ដែលរំលេចឱ្យឃើញការប្រៀបធៀបពាក្យ ដូច ដូចជា ហាក់ដូចជា ធៀបនឹង ប្រៀបបាននឹង រូបាន... ដែលអ្នកនិពន្ធបាន- លើកឡើង ។ ឧ. រឿង ទុំទាវ <i>" [...] ទុំថាខ្លួនបងដូចរាជសីហ៍ ខ្លួននាងទាវស្រីដូចគុហា^{១៤} [...]" ។</i></p>

^{១១} ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ : រាមកេរ្តិ៍ខ្សែ២, ភ្នំពេញ ព.ស. ២៥៣៩ គ.ស. ១៩៩៥ ទំព័រ ៤២ ។
^{១២} នូ ហាម : រឿង ផ្កាស្រពោន . ការផ្សាយពិភពស្នេហាសិក្សាធិការជាតិ, រោងពុម្ពស្តី, ភ្នំពេញ, ឆ្នាំ១៩៦០, ទំព័រ ១ ។
^{១៣} ព្រះបុគ្គល សោម : រឿង ទុំទាវ . ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ព.ស.២៥១៤, គ.ស.១៩៧១ ទំព័រ១០៤ ។

**បច្ចេកសព្ទនៃគណៈកម្មការមនុស្សសិទ្ធិស្រ្តីនិងកីឡាស្រ្តីសង្គម
ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត**

១. កាល Eng. time Fr. temps	ដំណើរវិវត្តនៃអ្វីៗទាំងអស់លើលោក ដូចជា វត្ថុ សត្វ រុក្ខជាតិ មនុស្ស... ។ ក្នុងដំណើរវិវត្តនេះ មានរយៈកាល ដូចជា មួយឆ្នាំ ពីរឆ្នាំ និង កាលវេលា ដូចជា កាលនេះ កាលនោះ ថ្ងៃនេះ ថ្ងៃនោះ... ។
២. ក្រឹត្យក្រម Eng. law Fr. loi	ចំណងទាក់ទងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ជាសារវន្ត ជានិរន្តរ៍ សាចុះសាឡើង និង ចាំបាច់ ដែលមានក្នុងបាតុភូតធម្មជាតិ សង្គម និង គំនិត ។
៣. ក្រឹត្យក្រមគំនិត Eng. ... Fr. ...	ក្រឹត្យក្រម ដែលកើតឡើងដោយឆ្លងកាត់សកម្មភាពមនុស្សពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ ។ ឧ. បើយើងមិនរៀន គឺយើងមិនចេះ ... ។

ឈ្មោះប្រទេសនិងរាជធានី/រដ្ឋធានី ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត

ល.រ.	ឈ្មោះប្រទេស ជាខ្មែរ	ឈ្មោះប្រទេសជាភាសាបរទេស		ឈ្មោះរាជធានី/ រដ្ឋធានីជាភាសា ខ្មែរ	ឈ្មោះរាជធានី/ រដ្ឋធានីជាភាសាបរទេស	
		បារាំង	អង់គ្លេស		បារាំង	អង់គ្លេស
១	អាហ្វហ្កានីស្ថាន	Afghanistan	Afghanistan	កាប៉ុល	Kaboul	Kabul
២	អាល់ប៉ានី	Albanie	Albania	ទីរ៉ាណា	Tirana	Tirana
៣	អង់ដូរ៉ា	Andorre	Andorra	អានដូរ៉ាឡាវេឡា	Andorre-la-Vieille	Andorra la Vella
៤	អង់ហ្គោឡា	Angola	Angola	លូអង់ដា	Luanda	Luanda
៥	អាហ្សង់ទីន	Argentine	Argentina	ប៊ុយណូស៊ែ	Buenos Aires	Buenos Aires
៦	អាមេនី	Arménie	Armenia	យេរេវ៉ាន់	Yerevan	Yerevan
៧	អូស្ត្រាលី	Australie	Australia	កង់បេរ៉ា	Canberra	Canberra

^{១៤} ព្រះបទុមត្ថេរ សោម : *រឿង ពុំទាវ* . ដ.ប.ម. ទំព័រ៥៣។

៨	អូទ្រីស	Autriche	Austria	វីយែន	Vienne	Vienna
៩	អាស៊ែបៃហ្សង់	Azerbaïdjan	Azerbaijan	បាកូ	Bakou	Baku
១០	បាហាម៉ា	Bahamas	Bahamas	ណាស្សូ	Nassau	Nassau
១១	បារ៉ែន	Bahreïn	Bahrain	ម៉ាណាម៉ា	Manama	Manama
១២	បង់ក្លាដែស	Bangladesh	Bangladesh	ដាក្កា	Dacca	Dhaka
១៣	បារបាដូស	Barbade	Barbados	ប្រីដថោន	Bridgetown	Bridgetown
១៤	បេឡារុស	Bélarus	Belarus	មីនស្គី	Minsk	Minsk
១៥	បែលហ្សិក	Belgique	Belgium	ប្រុចសែល	Bruxelles	Brussels
១៦	បេលីស	Belize	Belize	បែលម៉ូប៉ង់	Belmopan	Belmopan
១៧	បេណាំង	Bénin	Benin	ព័រតូណូវូ	Porto-Novo	Porto-novo
១៨	ប៊ូតង់	Bhoutan	Bhutan	ទីមភូ	Thimbu	Thimphu
១៩	បូលីវី	Bolivie	Bolivia	ឡាប៉ាស	La Paz	La Paz
២០	បូស្នី	Bosnie	Bosnia	សារ៉ាឃេវ៉ូ	Sarajevo	Sarajevo
២១	បូតស្វាណា	Botswana	Botswana	ហ្គាបូរ៉ូន	Gaborone	Gaborone
២២	ប្រេស៊ីល	Brésil	Brazil	ប្រាស៊ីលីយ៉ា	Brasilia	Brasilia
២៣	ប្រាយណេ	Brunei	Brunei	បានដាសេរី បេហ្គាវ៉ាន់	Bandar Seri Begawan	Banda Seri Begawan
២៤	ប៊ូលហ្គារី	Bulgarie	Bulgaria	សូហ្វីយ៉ា	Sofia	Sofia
២៥	ប៊ូគីណាហ្វាសូ	Burkina Faso	Burkina Faso	អោហ្គាដូហ្គូ	Ouagadougou	Ouagadougou
២៦	ភូម៉ា (មីយ៉ាន់ម៉ា)	Birmanie (Myanmar)	Burma (Myanma)	ណៃពិដោ	Naypyidaw	Naypyidaw
២៧	ប៊ូរុនឌី	Burundi	Burundi	ប៊ូយ៉ុប៊ូរ៉ា	Bujumbura	Bujumbura
២៨	កម្ពុជា	Cambodge	Cambodia	ភ្នំពេញ	Phnom Penh	Phnom Penh
២៩	កាមេរូន	Cameroun	Cameroon	យ៉ូនដេ	Yaoundé	Yaounde

៣០	កាណាដា	Canada	Canada	អូតាវ៉ា	Ottawa	Ottawa
៣១	កាប់វែរ	Cap-Vert	Cape Verde	ប្រៃយ៉ា	Praia	Praia
៣២	សាធារណរដ្ឋ អាហ្វ្រិកកណ្តាល	République Centrafricaine	Central African Republic	បង់ហ្គី	Bangui	Bangui
៣៣	ឆាដ	Tchad	Chad	យ៉ាមេណា	N'Djamena	N'Djamena
៣៤	ឆេឆេនី	Chechenie	Chechnya	ក្រេតស្តី	Groznyï	Chechnya
៣៥	ស៊ីលី	Chili	Chile	សាន់តូហ្គោ	Santiago	Santiago
៣៦	ចិន	Chine	China	ប៉េកាំង	Pékin	Beijing
៣៧	កូឡុំប៊ី	Colombie	Colombia	បូហ្គោតា	Bogota	Bogota
៣៨	កូម៉រ	Comores	Comoros	ម៉ូរ៉ូនី	Moroni	Moroni
៣៩	សាធារណរដ្ឋប្រជា- ធិបតេយ្យកុងហ្គោ	République démocratique du Congo	Democratic Republic of the Congo	គីនស្តាសា	Kinshasa	Kinshasa
៤០	កូស្តារីកា	Costa Rica	Costa Rica	សាន់ហ្សូសេ	San José	San Jose
៤១	កូតឌីវ័រ	Côte d'Ivoire	Ivory Coast	យ៉ាមូស៊ូក្រូ	Yamoussoukro	Yamoussoukro
៤២	ក្រូអាស៊ី	Croatie	Croatia	សាគ្រែប	Zagreb	Zagreb
៤៣	គុយបា	Cuba	Cuba	ឡាហាវ៉ាន	La Havane	Havana
៤៤	ស៊ីប	Chypre	Cyprus	នីកូស៊ី	Nicosie	Nicosia
៤៥	សាធារណរដ្ឋត្រេក	République Tchéque	Czech Republic	ប្រាក	Prague	Prague
៤៦	ដាណឺម៉ាក	Danemark	Denmark	កូប៉េនហាក	Copenhagen	Copenhagen
៤៧	ជីប៊ូទី	Djibouti	Djibouti	ជីប៊ូទី	Djibouti	Djibouti
៤៨	ដូមីនីក	Dominique	Dominica	រ៉ូសូ	Roseau	Roseau
៤៩	សាធារណរដ្ឋ ដូមីនីក	République Dominicaine	Dominican Republic	សាន់ដូម៉ាំង	Saint- Domingue	Santo Domingo
៥០	អេក្វាទ័រ	Équateur	Ecuador	គីតូ	Quito	Quito
៥១	អេហ្ស៊ីប	Égypte	Egypt	គែរ	Caire	Cairo

៥២	អែលសាល់វ៉ាដ័រ	El Salvador	El Salvador	សាន់សាល់វ៉ាដ័រ	San Salvador	San Salvador
៥៣	ហ្គីណេអេក្វាទ័រ	Guinée équatoriale	Equatorial Guinea	ម៉ាឡាបូ	Malabo	Malabo
៥៤	អេរីត្រី	Érythrée	Eritrea	អាស្មារ៉ា	Asmara	Asmara
៥៥	អេស្តូនី	Estonie	Estonia	តាលីន	Tallinn	Tallinn
៥៦	អេត្យូពី	Éthiopie	Ethiopia	អាឌីសអាបេបា	Addis-Abeba	Addis Ababa
៥៧	ហ្វីជី	Fidji	Fiji	ស៊ូវ៉ា	Suva	Suva
៥៨	ហ្វាំងឡង់	Finlande	Finland	ហែលស៊ីនគី	Helsinki	Helsinki
៥៩	បារាំង	France	France	ប៉ារីស	Paris	Paris
៦០	ហ្គាបុង	Gabon	Gabon	លីប្រីវីល	Libreville	Libreville
៦១	ហ្គាំប៊ី	Gambie	Gambia	បង់ហ្ស៊ូល	Banjul	Banjul
៦២	ហ្សកហ្សី	Géorgie	Georgia	ប៊ីលីស៊ី	Tbilissi	Tbilisi
៦៣	អាល្លឺម៉ង់	Allemagne	Germany	ប៊ែរឡាំង	Berlin	Berlin
៦៤	ហ្គាណា	Ghana	Ghana	អាគ្រា	Accra	Accra
៦៥	ក្រិក	Grèce	Greece	អាថែន	Athènes	Athens
៦៦	ក្វាតេម៉ាឡា	Guatemala	Guatemala	ក្វាតេម៉ាឡា	Guatemala	Guatemala
៦៧	ហ្គីណេ	Guinée	Guinea	កុងណាគ្រី	Conakry	Conakry
៦៨	ហ្គីណេប៊ីស្សូ	Guinée-Bissau	Guinea Bissau	ប៊ីស្សូ	Bissau	Bissau
៦៩	ហ្គ្វីយ៉ាន	Guyane	Guyana	ហ្ស៊ីកថោន	Georgetown	Georgetown
៧០	ហៃទី	Haïti	Haiti	ព័រអូប្រាំង	Port-au-Prince	Port-au-Prince
៧១	ប៊ីរ៉ាទីកង់	Cité de Vatican	Vatican City	ប៊ីរ៉ាទីកង់	Cité de Vatican	Vatican City
៧២	ហុងឌូរ៉ាស	Honduras	Honduras	តេហ្គូស៊ីហ្គាល់ប៉ា	Tegucigalpa	Tegucigalpa
៧៣	ហុងកុង	Hong Kong	Hong Kong now part of china	ហុងកុង	Hong Kong	Hong Kong

៧៤	ហុងគ្រី	Hongrie	Hungary	ប៊ុយដាប៉ែស	Budapest	Budapest
៧៥	អ៊ីស្លង់	Islande	Iceland	រឺក្សាវិក	Reykjavik	Raykjavik
៧៦	ឥណ្ឌា	Inde	India	ញូដែលី	New Delhi	New Delhi
៧៧	ឥណ្ឌូណេស៊ី	Indonésie	Indonesia	ហ្សាការតា	Jakarta	Jakarta
៧៨	អ៊ីរ៉ង់	Iran (Republique islamique d')	Iran (Islamic Republic)	តេហេរង់	Téhéran	Tehran
៧៩	អ៊ីរ៉ាក់	Iraq	Iraq	បាកដាដ	Bagdad	Baghdad
៨០	អៀរឡង់	Irlande	Ireland	ឌុយប្លាំង	Dublin	Dublin
៨១	អ៊ីស្រាអែល	Israël	Israel	ហ៊េរូសាឡឹម	Jérusalem	Jerusalem
៨២	អ៊ីតាលី	Italie	Italy	រ៉ូម	Rome	Rome
៨៣	ហ្សាម៉ាអ៊ីក	Jamaïque	Jamaica	ប៊ីងស្តូន	Kingston	Kingston
៨៤	ជប៉ុន	Japon	Japan	តូក្យូ	Tokyo	Tokyo
៨៥	ហ៊្វីកដានី	Jordanie	Jordan	អាម៉ាន់	Amman	Amman
៨៦	កាហ្សាក់ស្ថាន	Kazakhstan	Kazakhstan	អាស្តាណា	Astana	Astana
៨៧	កេនយ៉ា	Kenya	Kenya	ណៃរ៉ូប៊ី	Nairobi	Nairobi
៨៨	គីរីបាទី	Kiribati	Kiribati	តារ៉ាវ៉ា	Tarawa	Tarawa
៨៩	សាធារណរដ្ឋ ប្រជាធិបតេយ្យ ប្រជាមានិតកូរ៉េ ឬ កូរ៉េខាងជើង	République populaire démocratique de Corée (Corée du nord)	Democratic People's Republic of Korea (North Korea)	ព្យុងយ៉ាង	Pyongyang	Pyongyang
៩០	កូរ៉េសាធារណរដ្ឋ កូរ៉េ ឬ កូរ៉េខាងត្បូង	République de Corée	Republic of Korea (or South Korea)	សេអ៊ូល	Séoul	Seoul
៩១	កូវ៉ែត	Koweït	Kuwait	កូវ៉ែត	Kuweit	Kuwait
៩២	កៀរហ្គីស្តីស្ថាន	Kirghizistan	Kyrgyzstan	ប៊ីស្តែក	Bishkek	Bishkek
៩៣	សាធារណរដ្ឋ ប្រជាធិបតេយ្យ	République démocratique populaire	Laos People' s Democratic Republic	វៀងចន្ទនី	Vientiane	Vientiane

	ប្រជាមានិតឡាវ	du Laos				
៩៤	ឡេតូនី	Lettonie	Latvia	រីហ្គា	Riga	Riga
៩៥	លីបង់	Liban	Lebanon	បេរូត	Beyrouth	Beirut
៩៦	ឡេសូតូ	Lesotho	Lesotho	ម៉ាសេរុយ	Maseru	Maseru
៩៧	លីបេរីយ៉ា	Libéria	Liberia	ម៉ុងរ៉ូវីយ៉ា	Monrovia	Monrovia
៩៨	លីប៊ី	Libye	Libya Arab Jamahiriya	ទ្រីប៉ូលី	Tripoli	Tripoli
៩៩	លីចតិនស្តាញ	Liechtenstein	Liechtenstein	វ៉ាដូស	Vaduz	Vaduz
១០០	លីតុយអានី	Lituanie	Lithuania	វីលនីញូស	Vilnius	Vilnius
១០១	លុចសំបួ	Luxembourg	Luxembourg	លុចសំបួ	Luxembourg	Luxembourg
១០២	ម៉ាសេដ្ឋាន	Ex-République yougoslave de Macédoine	Macedonia (The former Yugoslav Republic)	ស្កុបជេ	Skopje	Skopje
១០៣	ម៉ាឡាវី	Malawi	Malawi	លីឡុងវេ	Lilongwe	Lilongwe
១០៤	ម៉ាដាហ្គាស្កា	Madagascar	Madagascar	អង់តានានារីវូ	Antananarivo	Antananarivo
១០៥	ម៉ាឡេស៊ី	Malaisie	Malaysia	កូឡាឡាំពួ	Kuala Lumpur	Kuala Lumpur
១០៦	ម៉ាល់ឌីវ	Maldives	Maldives	ម៉ាល	Male	Male
១០៧	ម៉ាលី	Mali	Mali	បាម៉ាកូ	Bamako	Bamako
១០៨	ម៉ាល់ត	Malte	Malta	វ៉ាល្លេត	La Vallette	Valletta
១០៩	ម៉ូរីតានី	Mauritanie	Mauritania	ណូកសុត	Nouakchott	Nouakchott
១១០	ម៉ូរីស	Maurice	Mauritius	ព័រលូ	Port Louis	Port Louis
១១១	មិកស៊ិក	Mexique	Mexico	មិកស៊ិកូ	Mexico	Mexico
១១២	រដ្ឋសហព័ន្ធ មីក្រូណេស៊ី	Etats fédérés de Micronésie	Micronesia Federal State	ប៉ាលីកៀ	Palikir	Palikir
១១៣	សាធារណរដ្ឋ ម៉ូលដាវី	République de Moldavie	Moldavia Republic	ជីស៊ីណូ	Chisinau	Chisinau
១១៤	ម៉ូណាកូ	Monaco	Monaco	ម៉ូណាកូ	Monaco	Monaco

១១៥	ម៉ុងហ្គោលី	Mongolie	Mongolia	អូឡង់បាទ័រ	Oulan-Bator	Ulaanbaatar
១១៦	ម៉ារ៉ុក	Maroc	Morocco	រ៉ាបាត	Rabat	Rabat
១១៧	ម៉ូសំប៊ិក	Mozambique	Mozambique	ម៉ាពូយតូ	Maputo	Maputo
១១៨	ណាមីប៊ី	Namibie	Namibia	វីនដុក	Windhoek	Windhoek
១១៩	នេប៉ាល់	Népal	Nepal	កត់មណូ	Katmandou	Kathmandu
១២០	ហូឡង់	Pays-Bas or Hollande	Netherlands or Holland	អាម័ស្តឺរដាំ	Amsterdam	Amsterdam
១២១	នូវែលសេឡង់	Nouvelle-Zélande	New Zealand	វែលីងតោន	Wellington	Wellington
១២២	នីកាវ៉ាហ្គា	Nicaragua	Nicaragua	ម៉ាណាហ្គា	Managua	Managua
១២៣	នីហ្សេរ	Niger	Niger	នីញ៉ាម៉េ	Niamey	Niamey
១២៤	នីហ្សេរីយ៉ា	Nigéria	Nigeria	អាប៊ូហ្សា	Abuja	Abuja
១២៥	ន័រវែស	Norvège	Norway	អូស្លូ	Oslo	Oslo
១២៦	អូម៉ង់	Oman	Oman	ម៉ាស្កាត	Mascate	Muscat
១២៧	បាគីស្ថាន	Pakistan	Pakistan	អ៊ីស្លាម៉ាបាដ	Islamabad	Islamabad
១២៨	ប៉ាណាម៉ា	Panama	Panama	ប៉ាណាម៉ា	Panama	Panama
១២៩	ប៉ាពួអាស៊ី នូវែលហ្គីណេ	Papouasie-Nouvelle – Guinée	Papua New Guiea – or PNG	ព័រម៉ូរេសប៊ី	Port Moresby	Port Moresby
១៣០	ប៉ារ៉ាហ្គាយ	Paraguay	Paraguay	អាសង់ស្យុង	Asuncion	Asuncion
១៣១	ប៊េរូ	Pérou	Peru	លីម៉ា	Lima	Lima
១៣២	ហ្វីលីពីន	Philippines	Philippines	ម៉ានីល	Manille	Manila
១៣៣	ប៉ូឡូញ	Pologne	Poland	វ៉ាសូវី	Vasovie	Warsaw
១៣៤	ព័រទុយហ្គាល់	Portugal	Portugal	លីសបោន	Lisbonne	Lisbon
១៣៥	ព័រតូរីកូ	Porto Rico	Puerto Rico	សាន់ហ្សាន់	San Juan	San Juan
១៣៦	កាតា	Qatar	Qatar	ដូហា	Doha	Doha

១៣៧	រូម៉ានី	Roumanie	Romania	ប៊ុយការេស	Bucarest	Bucharest
១៣៨	រុស្ស៊ី	Fédération de Russie	Russia	មូស្គូ	Moscou	Moscow
១៣៩	សាំងតូស៊ី	Sainte-Lucie	St Lucia	កាស្ត្រី	Castries	Castries
១៤០	រវ៉ាន់ដា	Rwanda	Rwanda	គីហ្គាលី	Kigali	Kigali
១៤១	សាម៉ូ	Samoa	Samoa	អាហ្សា	Apia	Apia
១៤២	អារ៉ាប៊ីសាអូឌីត	Arabie saoudite	Saudi Arabia	រីយ៉ាដ	Ryad	Riyadh
១៤៣	សេណេហ្គាល់	Sénégal	Senegal	ដាកា	Dakar	Dakar
១៤៤	សិរីស្កេល	Seychelles	Seychelles	វិចត្រីយ៉ា	Victoria	Victoria
១៤៥	សៀរ៉ាឡេអូន	Sierra Leone	Sierra Leone	ហ្វ្រីតោន	Freetown	Freetown
១៤៦	សិង្ហបុរី	Singapour	Singapore	សិង្ហបុរី	Singapour	Singapore
១៤៧	សាធារណរដ្ឋស្លូវ៉ាគី	République Slovaquie	Slovakia Republic	ប្រាទីស្លាវ៉ា	Bratislava	Bratislava
១៤៨	ស្លូវេនី	Slovénie	Slovenia	ជូបហ្សាលា	Ljubljana	Ljubljana
១៤៩	សូម៉ាលី	Somalie	Somalia	ម៉ូហ្គាឌីស្សូ	Mogadiscio	Mogadishu
១៥០	អាហ្វ្រិកខាងត្បូង	Afrique du Sud	South Africa	ប្រេតូរីយ៉ា	Prétoria	Pretoria
១៥១	អេស្ប៉ាញ	Espagne	Spain	ម៉ាឌ្រីដ	Madrid	Madrid
១៥២	ស្រីលង្កា	Sri Lanka	Sri Lanka	កូឡុំបូ	Colombo	Colombo
១៥៣	ស៊ូដង់	Soudan	Sudan	ខាតូម	Khartoum	Khartoum
១៥៤	ស៊ូរីណាម	Suriname	Suriname	ប៉ារ៉ាម៉ារីបូ	Paramaribo	Paramaribo
១៥៥	ស្វាស៊ីឡង់	Swaziland	Swaziland	បាបាស	Mbabane	Mbabane
១៥៦	ស៊ុយអែត	Suède	Sweden	ស្តុកខុល	Stockholm	Stockholm
១៥៧	ស្វីស	Suisse	Switzerland	ប៊ែរន	Berne	Bern
១៥៨	សាធារណរដ្ឋស៊ីរី	République arabe Syrienne	Syrian Arab Republic	ដាម៉ាស	Damas	Damascus

១៥៩	តាហ្សីគីស្ថាន	Tadjikistan	Tajlistan	ដូឡាន់បេ	Douchanbe	Dushanbe
១៦០	តង់សានី	Tanzanie	Tanzania	ដាអេសសាឡីម	Dar es-Salaam	Dar Es Salaam
១៦១	ថៃ	Thaïlande	Thailand	បាងកក	Bangkok	Bangkok
១៦២	ទីម័រខាងកើត	Timor Oriental	East Timor	ឌីលី	Déli	Dili
១៦៣	តូហ្គោ	Togo	Togo	ឡូម៉េ	Lomé	Lome
១៦៤	តុងហ្គា	Tonga	Tonga	នូគូអាឡូហ្វា	Nuku'alofa	Nuku'Alofa
១៦៥	ទ្រីនីដាដនិង តូបាហ្គោ	Trinité-et-Tobago (la)	Trinidad and Tobago	ព័រអេស្ប៉ាញ	Port d'Espagne	Port of Spain
១៦៦	ទុយនីស៊ី	Tunisie	Tunisia	ទុយនីស	Tunis	Tunis
១៦៧	តួកគី	Turquie	Turkey	អង់ការ៉ា	Ankara	Ankara
១៦៨	តួកមេនីស្ថាន	Turkménistan	Turkmenistan	អាសហ្គាបាត	Achgabat	Ashgabat
១៦៩	អ៊ូហ្គង់ដា	Ouganda	Uganda	កំប៉ាឡា	Kampala	Kampala
១៧០	អ៊ុយក្រែន	Ukraine	Ukraine	កៀវ	Kiev	
១៧១	អេមីរ៉ាតអារ៉ាប់រួម	Emirats Arabes Unies	United Arab Emirates	អាប៊ុយដាប៊ី	Abu Dhabi	Abu Dhabi
១៧២	ចក្រភពអង់គ្លេស	Royaume-Unis	United Kingdom	ឡុងដ៍	Londres	London
១៧៣	សហរដ្ឋអាមេរិក	Etats-unis d'Amérique	United States of America	វ៉ាស៊ីនតោន	Washington	Washington
១៧៤	អ៊ុយរូហ្គាយ	Uruguay	Uruguay	ម៉ុងតេវីដេអូ	Montevideo	Montevideo
១៧៥	អ៊ូសបេគីស្ថាន	Ozbékistan	Uzbekistan	តាស៊ីន	Tachkent	Tashkent
១៧៦	វ៉ានូទូ	Vanuatu	Vanuatu	ព័រវីឡា	Por-Villa	Port Villa
១៧៧	វេណេស៊ុយអេឡា	Venezuela	Venezuela	ការ៉ាកាស	Caracas	Caracas
១៧៨	វៀតណាម	Vietnam	Vietnam	ហាណូយ	Hanoi	Hanoi
១៧៩	យេម៉ែន	Yémen	Yemen	សាណា	Sanaa	Sanaa
១៨០	យូហ្គោស្លាវី	Youngoslavie	Yugoslavia	បែលក្រាដ	Belgrad	Belgrad

១៨១	សំប៊ី	Zambie	Zambia	លូសាកា	Lusaka	Lusaka
១៨២	ស៊ីមបាវេ	Zimbabwe	Zimbabwe	ហារ៉ាវេ	Harare	Harare
១៨៣	អាស់ហ្សេរី	Algérie	Algeria	អាស់ហ្សេរី	Alger	Algiers
១៨៤	អង់ទីហ្គា និង បារ្វីបដា	Antigua-et- Barbuda	Antigua and Barbuda	សាំងចន	Saint John's	Saint John's
១៨៥	ហ្សីប្រាស់តា	Gibraltar	Gibraltar	ហ្សីប្រាស់តា	Gibraltar	Gibraltar
១៨៦	ហ្គ្រែនឡង់	Groenland	Greenland	នូក	Nuuk	Nuuk
១៨៧	ហ្គ្រេណាដ	Grenade	Grenada	សាំងហ្ស៊ីក	Saint-George	Saint-George
១៨៨	ហ្គេនស៊ី	Guernesey	Guernsey	សាំងព្យេរ	Saint-Pierre	Saint-Pierre
១៨៩	កូសូវ៉ូ	Kosovo	Kosovo	ព្រីស្តីណា	Pristina	Pristina
១៩០	ម៉ុងតេណេហ្គ្រូ	Monténégro	Montenegro	ប៉ូដហ្គោរីកា	Podgorica	Podgorica
១៩១	ម៉ុងសែរ៉ា	Montserrat	Montserrat	ប្លីមុត	Plymouth	Plymouth
១៩២	ណូរូ	Nauru	Nauru	យ៉ារែន	Yaren	Yaren
១៩៣	សាំងម៉ារីណូ	Saint-Marin	San Marino	សាំងម៉ារីណូ	Saint-Marin	San Marino
១៩៤	សៅតូម៉េ និង ប្រាំងស៊ីប	São Tomé-et- Principe	São Tomé and Principe	សៅតូម៉េ	São Tomé	São Tomé
១៩៥	ទូវ៉ាលូ	Tuvalu	Tuvalu	ហ្វូណាហ្វូទី	Funafuti	Funafuti

គណៈកម្មាធិការជាតិរកស៊ីខ្មែរ	
ចូល	មកដល់ថ្ងៃ ២៧ រោច ខែ ៧ ឆ្នាំ ២០០៨
ម៉ោង	៧:០០
លេខ	០២១/០៨ គជកខ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
ស្ថប័នស្រាវជ្រាវ

ឯកឧត្តមអនុប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរកស៊ីខ្មែរ
ទីប្រឹក្សាអមទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ទទួលបន្ទុកការស៊ើបអង្កេតនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

កម្មវត្ថុ : សំណើពិនិត្យពាក្យបង្កើតថ្មី

យោងតាមកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំបានសូមស្នើគណៈកម្មាធិការមេត្តាជួយពិនិត្យពាក្យថ្មីមួយចំនួនដូចតទៅ:

១- **facilities**- គឺជាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់គាំទ្រ ដូចជា អគារ ឃ្នាំង បន្ទប់ តុ ទូ ឧបករណ៍ គ្រឿងអគ្គិសនី ទូរស័ព្ទ... ឬយន្តការនានា ដើម្បីបង្កភាពងាយស្រួលសម្រាប់ អតិថិជន អ្នកប្រើប្រាស់ ឬ សាធារណជន... ។

ពាក្យបង្កើតថ្មី: ងាយករណ៍ ឬងាយករ, សុខុបករណ៍, សុខារូបករណ៍, ហ្វាស៊ីលីតឺ, សម្ភារៈផ្គត់ផ្គង់, ឧបទេស, ...

២- **Billion** - ចំនួន ១ ពាន់ លាន = ១.០០០.០០០.០០០ ។ ភាសាខ្មែរ មិនទាន់មានពាក្យ យើងត្រូវការ ដើម្បីប្រើក្នុងតួលេខសេដ្ឋកិច្ចធំៗ ដូចជា ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបជាដើម ។

ពាក្យបង្កើតថ្មី: ប៊ីលាន

Trillion - ចំនួន ១ ពាន់ ពាន់ លាន = ១.០០០.០០០.០០០.០០០ ។

ពាក្យបង្កើតថ្មី: ទ្រីលាន

សេចក្តីដូចជារបបជូនខាងលើ សូមគណៈកម្មាធិការមេត្តាជួយពិនិត្យពាក្យថ្មីទាំងនេះតាមការគួរ ។

សូមឯកឧត្តមអនុប្រធានទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ពីខ្ញុំបាទ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨

Noraxy

ហ៊ុន ថូរ៉ាក់ស៊ី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិរាសាស្ត្រខ្មែរ
លេខាធិការរដ្ឋមន្ត្រី : វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ
ផែនការបណ្តុះបណ្តាល

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

ទូរស័ព្ទ : ០៩២ ៨៩២ ៣៤៣, ០១៦ ៩៤៧ ៤២១, ទូរសារ : ០២៣ ៩៨៣ ៨៧១, E-mail: prummoal@yahoo.com

លេខ ០១០/០៨ គជកខ

**សូមគោរពជូន
ឯកឧត្តម ហ៊ុន ថុំរ៉ាភ័ស្តិ៍
ទីប្រឹក្សានិងជាលាយករទទួលបន្ទុកនៃ
ឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី**

កម្មវត្ថុ : ពាក្យមួយចំនួនដែលគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ(គ.ជ.ក.ខ)បានអនុម័តរួច។
យោង : - លិខិត«សំណើពិនិត្យពាក្យបង្កើតថ្មី» ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ របស់ឯកឧត្តម។
- កំណត់ហេតុ ថ្ងៃពុធ ទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ របស់ គ.ជ.ក.ខ.
- កំណត់ហេតុ ថ្ងៃពុធ ទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ របស់ គ.ជ.ក.ខ.

ដូចសេចក្តីដែលមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុនិងយោងខាងលើ ខ្ញុំមានកិត្តិយសជម្រាបឯកឧត្តមទីប្រឹក្សាថា បន្ទាប់ពី គ.ជ.ក.ខ.
បានទទួលលិខិតស្នើសុំពិនិត្យពាក្យបង្កើតថ្មីរបស់ឯកឧត្តមរួចមក គណៈកម្មាធិការនេះ ប្រជុំជាបន្តបន្ទាប់ ហើយ សម្រេចដូច
ខាងក្រោម :

- ពាក្យ«facilities» គ.ជ.ក.ខ. បានសម្រេចគ្នាបកប្រែថា «សុខុមភ័ក្ត្រ»
- ពាក្យ «ប៊ីលាន(Billion)» បានបកប្រែថា «មួយរយកោដិ» ពីព្រោះ ១កោដិ មាន ១០លាន
ហើយ ១រយកោដិ មាន ១ពាន់លាន គឺ ១ ០០០ ០០០ ០០០ នេះឯង។
- ពាក្យ«ត្រីលាន(Trillion)»គ.ជ.ក.ខ.បានបកប្រែថា «មួយសែនកោដិ» ពីព្រោះ បើយើងយក ១០០ ០០០(១សែន)
គុណនឹង១០លាន(១កោដិ=១០លាន) យើងបាន ១ ០០០ ០០០ ០០០ ០០០ នេះឯង។

តាមសំណើរបស់ឯកឧត្តម ពាក្យbillion ត្រូវនឹង១០^៩ ហើយtrillion ត្រូវនឹង១០^{១២} ប៉ុន្តែ និយមន័យពាក្យទាំងពីរដែល
បានស្នើឡើងនេះ ជានិយមន័យនៅពេលបច្ចុប្បន្ន ពាក្យbillion ត្រូវនឹង១០^{១២} (លើកលែងតែនៅ ស.រ.អា. ទើបគេប្រើ
ក្នុងនិយមន័យដែល គឺ ១០^៩) ហើយ trillion ត្រូវនឹង១០^{១៨} : ដូច្នោះ គ.ជ.ក.ខ. យើងត្រូវពិគ្រោះពិភាក្សាឡើងវិញ។

សូមឯកឧត្តមទីប្រឹក្សា ទទួលនូវការរាប់អានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ពីខ្ញុំ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃច័ន្ទ ទី២១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨
ជ. ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធាន

បណ្ឌិត ព្រី ម៉ែន

ଉପସଂହାର

ការណែនាំ និង សំណូមពរ ដល់សមាជិក គ.ជ.ក.ខ.

(កែសម្រួល)

ដើម្បីឱ្យការអនុម័តពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយឆាប់រហ័សផង និង ប្រកបដោយគុណភាពផង ខ្ញុំសូមរំលឹក ការណែនាំនិងសំណូមពរមួយចំនួន ដូចតទៅ :

- ១- ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកទេសត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់នឹងសំណើរបស់គណៈកម្មការខ្លួន ដោយទាញបទ ពិសោធន៍ពីសម័យប្រជុំមុនៗ ដើម្បីជៀសឱ្យបានអតិបរមានូវកំហុសឬសេចក្តីខ្លះចន្លោះ ដែលគណៈកម្មការ បច្ចេកទេសមុនៗបានជួបប្រទះ។ ដោយពាក្យនីមួយៗជាពាក្យនៃជំនាញឯកទេស ការពន្យល់ត្រូវផ្តោតទៅ រកន័យពិសេសរបស់ជំនាញឯកទេស ហើយ ពាក្យអង់គ្លេសនិងពាក្យបារាំងដែលត្រូវដាក់អមពាក្យខ្មែរក៏ត្រូវ ជ្រើសរើសយកបច្ចេកសព្ទសមស្របតាមនោះដែរ ។
- ២- សូមសមាជិក គ.ជ.ក.ខ.មេត្តាចំណាយពេលមើលសំណើចេញពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនៅផ្ទះ មុនថ្ងៃអនុ- ម័ត កុំបីខាន^១ :

  - ២.១- បើសមាជិកណាចង់កែតែបន្តិចបន្តួច សូមសមាជិកនោះរង់ចាំពេលប្រជុំសឹមកែចុះ,
  - ២.២- ប៉ុន្តែ បើត្រូវការកែសន្លឹកសន្ធឹក សូមមេត្តាកែលើក្រដាស ហើយ ប្រគល់ឱ្យការិយាល័យរដ្ឋបាលទាញចែក សមាជិកឯទៀត ឱ្យបានមុនពេលប្រជុំឬនៅដើមពេលប្រជុំ ។

- ៣- នៅពេលប្រជុំ :

  - ៣.១- បើនិយមន័យពាក្យណាជានិយមន័យខុស សូមសមាជិកកែតម្រូវ បើមានសេចក្តីខ្លះខាត សូមបំពេញដោយ ឱ្យមូលហេតុផង ប៉ុន្តែ សូមមេត្តាកុំឱ្យរើងអន្លាយពេក ,
  - ៣.២- បើសំណើស្នើចេញពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវនិងគ្រប់គ្រាន់ហើយ សូមមេត្តាកុំចង់ ដាក់រចនាបថ (ឬចំណូលចិត្ត) របស់ខ្លួនជំនួសរចនាបថរបស់គេអី ។

- ៤- ក្នុងការស្វែងរកឯកភាពនៃការប្រើប្រាស់ពាក្យខ្មែរ យើងត្រូវជ្រើសរើសយកពាក្យណាដែលមានប្រើមុនគេ (លើកលែងតែពាក្យនោះមានបញ្ហា) ហើយ យើងត្រូវគិតតាំងពីបឋមសិក្សាមក (លើកលែងតែពាក្យនៃ ជំនាញណាដែលមានតែក្នុងឧត្តមសិក្សា) ។
- ៥- គណៈកម្មការបណ្ឌិតសភាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ (គ.ប.ស.) មានភារកិច្ចធ្វើសទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់៣ ភាសា : គឺជាកិច្ចការដ៏លំបាក ប៉ុន្តែ គេអនុម័តពាក្យបានរវាង១០ទៅ២០ពាក្យក្នុង១ពេល នៅពេលខ្លះ ។ គ.ជ.ក.ខ.មានបំណងធ្វើត្រឹមតែសទ្ទានុក្រម១ភាសាទេ គប្បីយើងលែយ៉ាងណា ឱ្យការអនុម័តពាក្យប្រព្រឹត្ត ទៅបានរហ័សជាងសព្វថ្ងៃនេះឡើង ។

អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
បណ្ឌិត ព្រ៉ៃ ម៉ៅ

^១ ពាក្យដែលសេសសល់ពីថ្ងៃមុន ត្រូវចាត់ទុកជាពាក្យដែលត្រូវពិនិត្យនៅផ្ទះជាមុន ។

“លិខិតមតិក្នុងអង្គការ”

ចុះក្នុងសារព័ត៌មាន “កម្ពុជាថ្មី” ចេញនៅថ្ងៃអង្គារ ទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៤

លិខិតមតិក្នុងអង្គការ

រាជបណ្ឌិតសភានិងក្រសួងអប់រំកំពុងធ្វើអ្វី?

ប្រជាពលរដ្ឋ ជាពិសេសនិស្សិត សិស្សនិងអ្នកបំរើការងារតាម ក្រសួង មន្ទីរ សហគ្រាស ក្រុមហ៊ុនជាច្រើននាក់សព្វថ្ងៃបានកំពុងតែខឹងគំនិតគ្នា ចំពោះការ ប្រើប្រាស់អក្សរសាស្ត្រជាតិរបស់ខ្លួន (អក្សរខ្មែរ) ដែលមានការសរសេរទៅតាមការ និយមផ្សេងៗគ្នា ហើយវែកញែកក្រុមរៀងៗខ្លួនដោយលាវតែគ្មានការកំណត់ត្រឹម ត្រូវពីស្ថាប័នជំនាញ ។

ក្នុងនាមប្រជាពលរដ្ឋចង់សួរថា ស្ថាប័នជំនាញមួយណាដែលអាចតំរូវ គោលដៅនៃការប្រើប្រាស់អក្សរសាស្ត្រខ្មែរឱ្យមានភាពស្របគ្នា ចុះចំណែករាជ បណ្ឌិតសភានិងក្រសួងអប់រំសព្វថ្ងៃកំពុងធ្វើអ្វី បើតាំងតែពីរាជបណ្ឌិតសភាបង្កើតមក រហូតមកទល់នឹងពេលនេះមានរយៈពេលជិត១០ឆ្នាំទៅហើយ នៅតែពុំអាចបង្កើត សៀវភៅណែនាំស្តីអំពីពាក្យក្នុងការសរសេររបស់អក្សរខ្មែរឱ្យបានច្បាស់លាស់នោះ ។

ប្រជាពលរដ្ឋ សិស្ស និស្សិតបានលើកឡើងថា អក្សរសាស្ត្រខ្មែរក្រសួងអប់រំ និងរាជបណ្ឌិតសភាមានទិសខានណាស់ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងថែរក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍ ប៉ុន្តែបញ្ហាអក្សរសាស្ត្រនេះ នៅតែកើតជាបញ្ហាដដែលរហូតមិនស្ងៀម សិស្ស គ្រូបង្រៀន និងអ្នកបំរើការងារភាគច្រើនដដែលកែប្រែក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ពួកគេយប់យរ ។

សិស្ស និស្សិតបានលើកឡើងថា សព្វថ្ងៃនេះក្នុងម៉ោងសិក្សាឬក៏កម្មវិធីសិក្សា ក្នុងសាលារដ្ឋសព្វថ្ងៃពាក្យសរសេរមួយចំនួនបានប្រសើរទៅក្នុងការប្រើប្រាស់អក្សរសរសេរ និងរៀបរៀងដោយសម្រេចសម្បជូន ណាត ដោយប្រើសរសេរវិសពាក្យសរសេររបស់ លោកបណ្ឌិតកេង វ៉ាន់សាក់ មកប្រើជាហេតុធ្វើឱ្យមានការប្រឡងប្រទេសគ្នាដោយ សារតែពុំមានការកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ស្តីពីការសរសេរពាក្យរបស់អក្សរខ្មែរយើង

នេះ ។

អ្នកបំរើការងារក្នុងជួររដ្ឋាភិបាលបានលើកឡើងថាសព្វថ្ងៃនេះបញ្ហាអក្សរសាស្ត្រ ខ្មែរនៅក្នុងជួរអ្នកសិក្សានិងអ្នកបំរើការងារមានការខឹងគំនិតគ្នាខ្លាំងដោយពាក្យ សរសេរមួយចំនួនត្រូវបានគេប្រើប្រាស់តាមការយល់ឃើញ និងទៅតាមការសរសេរទុក នៅក្នុងវេទនាគ្រប់ខ្មែរ ទាំងនេះជាហេតុដែលបង្កឱ្យមានបញ្ហា ។

មន្ត្រីរាជការចាស់ៗទាំងនោះទៅថ្ងៃអនាគតអាចនឹងកើតមានជាបញ្ហាយល់ ច្រឡំគ្នាកាន់តែខ្លាំងក្នុងការប្រើប្រាស់អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ។ យើងយល់ថា រាជបណ្ឌិត សភាកម្ពុជានិងក្រសួងអប់រំមាននាទីសំខាន់ណាស់ ក្នុងការរៀបចំក្នុងក្រុងអក្សរសាស្ត្រ ខ្មែរ ។ គេសង្កេតឃើញថា អ្នកបំរើការងារក្នុងរាជបណ្ឌិតសភាសព្វថ្ងៃតាំងតែពី បង្កើតឡើងមកដល់ពេលនេះជិតមួយទសវត្សរ៍ទៅហើយ តែដូចជាពុំទាន់ឃើញបាន ផ្លែផ្កាអ្វីនៅឡើយ ទោះរហូតមកដល់ពេលនេះបណ្ឌិតៗដែលបំរើការងារក្នុងរាជ បណ្ឌិតសភាសព្វថ្ងៃបានចូលមណ្ឌលភាពខ្លះៗហើយនោះ ។

ក្នុងកម្មវិធីសិក្សាការសរសេរអក្សរខ្មែរសព្វថ្ងៃមិនចុះសំរុងគ្នាក្នុងការប្រើនៅ ក្នុងលិខិតស្នាមផ្លូវការណ៍ឬក្នុងកម្មវិធីសិក្សាជាក់ស្តែងពាក្យខ្មែរមួយចំនួនត្រូវបានគេ សិក្សាសរសេរពេញៗសៀវភៅ ដែលភាគច្រើនសរសេរខុសគ្នាដោយម្នាក់ៗសុទ្ធតែ អះអាងថា ខ្លួនប្រើប្រាស់ត្រូវវិធានខ្មែរតែយល់ខុសហេតុនេះជាហេតុដែលធ្វើឱ្យមាន ការប្រឡងប្រទេសគ្នាឡើង ។

បញ្ហានេះគួរតែរាជបណ្ឌិតសភានិងក្រសួងអប់រំនិងចាប់ផ្តើមចាប់ផ្តើមក្រុងក្រុង ខ្នាតអក្សរសាស្ត្រខ្មែរឱ្យបានច្បាស់លាស់សំរាប់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ មន្ត្រីរាជការយល់ដឹងនិង ប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ឱ្យត្រឹមត្រូវវាវាវាក្នុងការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍កាន់តែច្រើនៗ ។

មន្ត្រីរាជការម្នាក់

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
លេខាធិការប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថាន
ភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : ០៩២ ៨៩ ២៣ ៤៣ . ០១៦ ៩៤ ៧៤ ២១ . ទូរសារ : ០២៣ ២១ ១៤ ០៨ E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge
E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

លេខ : ០០៨/០៩.គជ.កខ/រ

ភ្នំពេញ , ថ្ងៃសុក្រ ទី៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩

គោរពខ្យល់
លោកនិពន្ធនាយក នៃសារព័ត៌មាន " កម្ពុជាថ្មី "
ផ្ទះលេខ ៥០៨ ផ្លូវ កម្ពុជាក្រោម , ភ្នំពេញ

កម្មវត្ថុ ការបំភ្លឺទាក់ទងនឹង " លិខិតមិត្តអ្នកអាន " របស់សារព័ត៌មាន
" កម្ពុជាថ្មី " ចុះថ្ងៃអង្គារ ទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩

លោកនិពន្ធនាយក .

ខ្ញុំបានអាន " លិខិតមិត្តអ្នកអាន " ចុះក្នុងសារព័ត៌មាន " កម្ពុជាថ្មី " របស់លោកនិពន្ធនាយក ចេញថ្ងៃអង្គារ ទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់។ ខ្ញុំសប្បាយចិត្តនឹងការយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាភាសាខ្មែរ របស់ " មិត្តអ្នកអាន " ដែលបានគិតដល់កង្វះឯកភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសាជាតិយើងនេះ ។

បញ្ហាដែល " មិត្តអ្នកអាន " បានលើកឡើងជាបញ្ហាពិតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ប៉ុន្តែ ខ្ញុំសូមជម្រាបបងប្អូនខ្មែរដែល ស្រឡាញ់ភាសាជាតិទាំងអស់គ្នាថា រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា តាមរយៈវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិរបស់ខ្លួន បានគិតដល់ ភាសាជាតិយើងទាន់ពេលវេលា ពីព្រោះ ទើបតែត្រូវបានបង្កើតភ្លាម វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនេះបានរៀបចំសមាជ ជាតិមួយទាក់ទងនឹងភាសាខ្មែរយើងតាំងពីឆ្នាំ២០០០ ហើយ ជាបន្តបន្ទាប់ បានរៀបចំសមាជពីរថែមទៀតទាក់ទង នឹងភាសាខ្មែរដដែល។ ដោយសារអនុសាសន៍នៃសមាជទាំងនោះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិ ភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) តាមអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្រ បក ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីឱ្យរកឯកភាពជូន ភាសាខ្មែរ គឺដោះស្រាយបញ្ហាដែល " មិត្តអ្នកអាន " យើងបានលើកឡើង កាលពីថ្ងៃអង្គារ ទី៣ ខែកុម្ភៈ ថ្មីៗនេះឯង ។

ខ្ញុំឆ្លើយទៅ " មិត្តអ្នកអាន " និង ទៅអ្នកស្នេហាភាសាជាតិគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ក្នុងឋានៈខ្ញុំជាអនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ នៃ គ.ជ.ក.ខ. ហើយ ហេតុដែលនាំឱ្យខ្ញុំនិយាយបន្តិចពីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា គឺមកពីការ- បង្កើត គ.ជ.ក.ខ.ជាលទ្ធផលនៃការប្រឹងប្រែងរបស់ស្ថាប័ននេះ ។

ក្រោយពីបានសម្រេចសេចក្តីត្រេកអរនិងបានបង្ហាញមូលហេតុនៃការបង្កើត គ.ជ.ក.ខ. ខ្ញុំសូមជម្រាបបង
 ប្អូនដែលតែងយកចិត្តទុកដាក់នឹងភាសាខ្មែរថា នាសម័យប្រជុំរបស់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃពុធ ២០-០២-០៨ គ.ជ.ក.ខ.
 បានសម្រេចយកវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ខ្លួន ណាត** បោះពុម្ពដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ត្រាទី៥ ជា
 មូលដ្ឋាន។ គ.ជ.ក.ខ.បានបោះពុម្ពព្រឹត្តិបត្រលេខ១ សម្រាប់ឆមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៨ និង បានផ្សព្វផ្សាយទៅ
 គ្រប់ក្រសួង គ្រប់សាលាខេត្ត/ក្រុង គ្រប់សាលាស្រុក/ខណ្ឌ វិទ្យា ទូរទស្សន៍ សារព័ត៌មាន សមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរ
 អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួន មន្ទីរអប់រំខេត្ត /ក្រុង ការិយាល័យអប់រំខណ្ឌ សាកលវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ
 អនុវិទ្យាល័យ និង សាលាបឋមសិក្សានៅក្រុងភ្នំពេញ។ គ.ជ.ក.ខ.នឹងខំតាមដានដើម្បីឱ្យដឹងថាតើការផ្សព្វផ្សាយ
 នោះបានជ្រួតជ្រាបដល់កម្រិតណា។ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា គ.ជ.ក.ខ.នឹងបោះពុម្ពព្រឹត្តិបត្រប្រចាំឆមាសរបស់ខ្លួន ជាបន្ត
 បន្ទាប់រហូតទៅ។ ចាប់ពីលេខ២ សាធារណជនអាចអានពាក្យជាច្រើនដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត ជាពិសេស ពាក្យ
 សម្គាល់ឈ្មោះប្រទេសនិងរាជ/រដ្ឋធានី : គ.ជ.ក.ខ.ប្រញាប់ប្រញាល់អនុម័តពាក្យសម្គាល់ឈ្មោះប្រទេស ពីព្រោះ
 ប្រជាជនខ្មែរកំពុងប្រើឈ្មោះជំពូកនេះផ្សេងៗគ្នា។ ដោយសារអ្វីៗដែលខ្លួនបាននិងកំពុងធ្វើ គ.ជ.ក.ខ.សង្ឃឹមថា
 ការបំបែកឯកភាពក្នុងការប្រើពាក្យនៃភាសាខ្មែរត្រូវបានទប់ស្កាត់ទាន់ពេលវេលា។

ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំសុំអនុញ្ញាតជម្រាបបងប្អូនរួមជាតិផងដែរថា ក្រសួងអប់រំបានចេញសារាចរ លេខ០៣ អយក.
 សរណន ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦ ឱ្យមន្ត្រីក្រោមឱវាទនិងគ្រឹះស្ថានសិក្សាទាំងអស់ ប្រើអក្ខរាវិរុទ្ធ
 តាមវចនានុក្រមខាងលើ ហើយ បានបញ្ជាក់ថា សៀវភៅបោះពុម្ពចាប់ពីថ្ងៃចេញសារាចរនោះ ត្រូវគោរពតាម
 វចនានុក្រមនេះដែរ : បើពីពេលនោះរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ បញ្ហាខ្វះឯកភាពក្នុងភាសាខ្មែរនៅតែចោទដដែល គឺ
 មកពីខ្វះការអនុវត្ត។

គ.ជ.ក.ខ.ដែលជាភ្នាក់ងាររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវមខ្លួនតាមដានការអនុវត្តនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទាំង
 ប៉ុន្មាន ហើយ នឹងធ្វើរបាយការណ៍ជូនឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី **សុខ អាន** ដែលជាប្រធាននៃ គ.ជ.ក.ខ.នេះ
 ដើម្បីជូនលោកជ្រាបនិងជម្រាបបន្តទៅសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** ។

ដោយសង្ឃឹមថា សេចក្តីបំភ្លឺខាងលើនឹងផ្តល់សេចក្តីសង្ឃឹមនិងលំនឹងក្នុងអារម្មណ៍ដល់បងប្អូនអ្នកស្រឡាញ់
 ភាសាជាតិ ខ្ញុំសូមលោកនិពន្ធនាយកមេត្តាចុះផ្សាយសេចក្តីបំភ្លឺនេះឱ្យសាធារណជនជ្រាបផង និង សូមមេត្តាទទួល
 អំណរគុណថ្លែងទុកជាមុន ព្រមទាំង ការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ។

ជូនជាប់ជាមួយ : គួរព្រឹត្តិបត្រ គ.ជ.ក.ខ.លេខ១ ចំនួន១ច្បាប់ ។

ខ. ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍

បណ្ឌិត ប្រ ម៉ល់

គណៈកម្មាធិការជាតិរាសាខ្មែរ	
ប្រភេទឯកសារ	១២ ខែ ២០០៧
លេខ	១២ ០៧៧
ថ្ងៃខែ	០៤/០៧ គ.ជ.ប

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
លេខ: ១២/០៧ គ.ជ.ប

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧

នាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

គោរពជូន

ឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មការរាសាជាតិ

កម្មវត្ថុ: សំណើពិនិត្យ និងអនុម័តលើសទ្ទានុក្រមពាក្យកុំព្យូទ័រ។

ដូចបានជម្រាបជូនកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំបាទមានកិត្តិយសជម្រាបជូនឯកឧត្តមមេត្តាជ្រាបថា កាលពីឆ្នាំ២០០៤ វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ និងវិទ្យាស្ថានបើកទូលាយបានសហការគ្នា ចងក្រងនូវសទ្ទានុក្រមពាក្យកុំព្យូទ័រជាតិរាសាខ្មែរ ដែលមានចំនួន ៣៣៦៥ ពាក្យដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធី កុំព្យូទ័រ (Computer Software) មួយចំនួនដូចជា កម្មវិធីការិយាល័យ (Open Office), កម្មវិធី ម៉ែល (មយ៉ូរ៉ា), កម្មវិធី គេហទំព័រ (មេខលា), កម្មវិធី Linux ភាសាខ្មែរជាដើម ។

ដើម្បីឲ្យពាក្យទាំងនោះអាចប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការបាន និងជាប្រយោជន៍សម្រាប់អ្នកដែលមានបំណងចង់សរសេរកម្មវិធីកុំព្យូទ័រទាំងឡាយ វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យសូមជូនគណៈកម្មការរាសាជាតិ មេត្តាពិនិត្យ និងអនុម័តលើសទ្ទានុក្រមពាក្យកុំព្យូទ័រនេះតាមការគួរ ។

សូមឯកឧត្តមទទួលនូវការគោរពរាប់អានអំពីខ្ញុំបាទ ។

ចម្លងជូន

- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

នាយក

ខួន វ៉ាន់ច័ន្ទី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
លេខាធិការប្រចាំរដ្ឋមន្ត្រី : វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ
នៃរាជធានីភ្នំពេញ

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

ទូរស័ព្ទ : ០៩២ ៨៩២ ៣៤៣ , ០១៦ ៩៤៧ ៤២១ , ទូរសារ : ០២៣ ៩៨៣ ៨៧១ , E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

លេខ : ០១៨/០៨ គជកខ/វ

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃសុក្រ ទី០៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨

គោរពជូន

ឯកឧត្តមស្រាវជ្រាវបណ្ឌិត អ៊ាម ប៊ុណ្ណា

ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

កម្មវត្ថុ : ការពិនិត្យជ្រើសរើសពាក្យកុំព្យូទ័រស្ទើរដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

យោង : លិខិតលេខ ១៩ / ០៨ ព.ប ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ នៃនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ដូចសេចក្តីដែលមានក្នុងកម្មវត្ថុនិងក្នុងលិខិតយោងខាងលើ ខ្ញុំសុំឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា មេត្តាពិនិត្យបញ្ជីពាក្យដែលជូនជាប់មកនេះ ជ្រើសរើសយកពាក្យណាដែលមានខ្លឹមសារ ពន្យល់ន័យ ដូចម្ដេចដែលមានមកស្រាប់ និង ដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរពិនិត្យអនុម័តតាមការគួរ ។

សូមឯកឧត្តម មេត្តាទទួលនូវការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ ។

ឧប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធាន

បណ្ឌិត ព្រី ម៉ែល

ចម្លងជូន :
លោកនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
"ដើម្បីជាព័ត៌មាន"

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសាខ្មែរ	
ប្រលង	មកដល់ថ្ងៃ ១៥ ០៤ ១៩០៨
ម៉ោង	២០:៣០
លេខ	០៧/០៨ គណ

វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
លេខ . ៣៧/០៧.....ព. ប

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃ ២៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨

គោរពជូន

ឯកឧត្តម ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសាខ្មែរ

កម្មវត្ថុ: សំណើពិនិត្យករណីពាក្យមិនច្បាស់លាស់នៅក្នុង វចនានុក្រមខ្មែរ សម្តេច
ជួន ណាត នៃវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ។

ដូចបានជំរាបជូនក្នុងកម្មវត្ថុ ខាងលើខ្ញុំបាទមានកិត្តិយសសូមឯកឧត្តម ប្រធាន
គណៈកម្មការកាសាជាតិមេត្តាជ្រាបថា: ដោយវចនានុក្រមសម្តេចសង្ឃរាជ ជួន ណាត ដែល
ចេញផ្សាយដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បាន ៥ លើករួចមកហើយ នៅមានចំណុច
មន្ទិលដោយអន្លើ ។ បច្ចុប្បន្នវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យមានបំណង កែលំអបន្ថែមតាម
សមត្ថភាព និងលទ្ធភាព ដែលអាចធ្វើបាន សម្រាប់ការធ្វើជាវចនានុក្រមអន្លើចត្រូនិច និង
បោះពុម្ពផ្សាយជាសៀវភៅលើកទី ៦ ។ ហេតុនេះជាជំហានដំបូង ខ្ញុំបាទសូមឯកឧត្តម មេត្តា
អនុញ្ញាតិដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសាខ្មែរ នូវពាក្យមួយចំនួន ដែលមានភ្ជាប់មក
ជាមួយនេះស្រាប់ ដើម្បីកែលំអវចនានុក្រមនេះមានភាពប្រសើរឡើងសម្រាប់បម្រើជា
ប្រយោជន៍ដល់អ្នកសិក្សាកាសាខ្មែរ និងស្របតាមការរីកចម្រើនរបស់វិស័យអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ
យើងផង ។

អាស្រ័យហេតុនេះសូមឯកឧត្តមជួយសម្រួលផ្តល់តាមសំណូមពរ ដោយអនុគ្រោះ ។
សូមឯកឧត្តមទទួលនូវការគោរព អំពីខ្ញុំបាទ ។

នាយក

ទូន ភាន់ចឿន

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
លេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថាន
ភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: ០៩២ ៨៩២ ៣៤៣ , ០១៦ ៩៤៧ ៤២១, ទូរសារ: ០២៣ ៩៨៣ ៨៧១ , E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

លេខ : ០១៩ /០៨ គជកខ/រ

ភ្នំពេញ , ថ្ងៃសុក្រ ទី០៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨

គោរពខ្ញុំ

ឯកឧត្តម ឈម អៀម

ប្រធានគណៈកម្មការអក្ខរាវិរុទ្ធនិងអំណាន នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

កម្មវត្ថុ : ការពិនិត្យពិភាក្សាលើបញ្ជីពាក្យស្នើដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

យោង : លិខិតលេខ ៣៨/០៨ ព.ប ចុះថ្ងៃ ២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ នៃនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ដូចសេចក្តីដែលមានក្នុងកម្មវត្ថុនិងក្នុងលិខិតយោងខាងលើ ខ្ញុំសុំឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មការ
អក្ខរាវិរុទ្ធនិងអំណាន មេត្តាដាក់សម្រង់ពាក្យដែលជូនជាប់ជាមួយនេះ ឱ្យគណៈកម្មការរបស់ឯកឧត្តមពិនិត្យ
ពិភាក្សា និង សម្រេច ដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរពិនិត្យនិងអនុម័ត ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ភាសា
ខ្មែរតទៅ ។

សូមឯកឧត្តម មេត្តាទទួលនូវការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ ។

ឯ.ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

អនុប្រធាន

បណ្ឌិត ព្រំ ម៉ែ

ចម្លងជូន :

លោកនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
" ដើម្បីជាព័ត៌មាន "

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
លេខ .. ៦២/០៤ ..... ព. ប.

គណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ	
ប្រធាន	ឈ្មោះ លោក ខៀន ណារ៉ុន ណារ៉ុន
មេមត់	ឈ្មោះ លោក ខៀន ណារ៉ុន ណារ៉ុន
សមាជិក	លេខ ០៦ គ.ជ.ក

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨

គោរពជូន

ឯកឧត្តម ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ

កម្មវត្ថុ: សំណើពិនិត្យនិងជួយកែលម្អនិយមន័យមេពាក្យនៅក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរសម្តេចសង្ឃរាជ ជួន-ណាត នៃវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ។

ដូចបានជម្រាបជូនក្នុងកម្មវត្ថុ ខាងលើខ្ញុំបាទមានកិត្តិយសសូមឯកឧត្តម ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរមេត្តាជ្រាបថា: ដោយវចនានុក្រមសម្តេចសង្ឃរាជ ជួន-ណាត ដែលចេញផ្សាយដោយវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បាន ៥លើករួចមកហើយ នៅមានចំណុចមន្ទិលដោយអន្លើ។ បច្ចុប្បន្នវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យមានបំណង កែលម្អបន្ថែមតាមសមត្ថភាព និងលទ្ធភាព ដែលអាចធ្វើបាន សម្រាប់ការធ្វើជាវចនានុក្រមអេឡិចត្រូនិច និងបោះពុម្ពផ្សាយជាសៀវភៅលើកទី៦។ ហេតុនេះជាជំហាននេះ ខ្ញុំបាទសូមឯកឧត្តម មេត្តាអនុញ្ញាតដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរពិនិត្យសម្រេច នូវនិយមន័យមេពាក្យមួយចំនួន ដែលមានភ្ជាប់មកជាមួយនេះស្រាប់ ដើម្បីកែលម្អវចនានុក្រមនេះមានភាពប្រសើរឡើងសម្រាប់បម្រើជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកសិក្សាកាសាខ្មែរ និងដើម្បីវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ អាចចេញផ្សាយនូវវចនានុក្រមអេឡិចត្រូនិចកែលម្អលើកទី ២ ក្នុងពេលឆាប់ៗ នេះ។

អាស្រ័យហេតុនេះសូមឯកឧត្តមជួយសម្រួលផ្តល់តាមសំណូមពរ ដោយអនុគ្រោះ ។
សូមឯកឧត្តមទទួលនូវការគោរព អំពីខ្ញុំបាទ ។

នាយក

ខ្ញុំ ភ័ន់ ច័ន្ទី

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិសាខាខ្មែរ
លេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថាន
ភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: ០៩២ ៨៩២ ៣៤៣ . ០១៦ ៩៤៧ ៤២១. ទូរសារ: ០២៣ ៩៨៣ ៨៧១ , E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Academie Royale du Cambodge

លេខ ០៤៧/០៨ គជកខ/រ

ភ្នំពេញ , ថ្ងៃចន្ទ ទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨

គោរពជូន
លោកនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

យោង :

- លិខិតលោកនាយក លេខ ១៩/០៨ ព.ប. ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨.
- លិខិតខ្ញុំ លេខ ០១៨/០៨ គជកខ/រ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ទៅប្រធានគណៈកម្មការវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា ចម្លងជូនលោកនាយក១ច្បាប់.
- លិខិតលោកនាយក លេខ ៣៨/០៨ ព.ប. ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨.
- លិខិតខ្ញុំ លេខ ០១៩/០៨ គជកខ/រ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ទៅប្រធានគណៈកម្មការអក្ខរាវិរុទ្ធនិងអំណាន ចម្លងជូនលោកនាយក១ច្បាប់.
- លិខិតលោកនាយក លេខ ៦៤/០៨ ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ .

ខ្ញុំមានកិត្តិយសជម្រាបលោកនាយកថា គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្រោយពីមានអនុសាសន៍ចំនួនបីលើកពីឥស្សរជនដែលបានចូលរួមក្នុងសន្និសីទរៀបចំដោយវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ដើម្បីឱ្យស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរលើប្លង់ចំណុច : ឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យ ឯកភាពក្នុងការអានពាក្យ ឯកភាពក្នុងការប្រើនិងបង្កើតពាក្យ និង ឯកភាពក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស ។

កាលពីថ្ងៃពុធ ២០-០២-០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តយកអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមដែលគេតែងហៅថា *វចនានុក្រមសម្តេច ជួន ណាត* (បោះពុម្ពផ្សាយដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ត្រាទី៥) ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ភាសាខ្មែរ : ដូច្នេះ ការប្រើព្យាង្គរាយសម្រាប់ពាក្យក្លាយចេញពីពាក្យដែលជាព្យាង្គតម្រូវ (តាមរយៈអន្តរបទ /-អ'ខ- / ឬ /-អ'ខ- /) និង ឱកាសកម្មនៃការប្រើ *ល* ជំនួស *ឡ* និង *ន* ជំនួស *ណ* ត្រូវបោះបង់ចោល ។ ប៉ុន្តែ ដូចខ្មែរទូទៅបានដឹងមកហើយ ព្រះអង្គបានរក្សាអក្ខរាវិរុទ្ធពីរបបសម្រាប់ពាក្យកម្លាយខ្លះ ដូច *សំរឹង* ឬ *សំរែង* , *លម្អ* ឬ *លំអ* , ... ហើយ ព្រះអង្គក៏បានបន្សល់ទុកនូវអក្ខរាវិរុទ្ធពីរបបដែរចំពោះពាក្យខ្លះដែលក្នុងនោះ *ឡ/ល* ឬ *ណ/ន* អាចជំនួសគ្នាបាន ដូច *ស្រលាប* ឬ *ស្រឡាប* , *ស្រលះ* ឬ *ស្រឡះ* .... ។

ខ្ញុំគិតថា ដោយនៅពេលនោះកង្វះឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យមានច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ ទើបព្រះអង្គបានបង្ខំព្រះទ័យធ្វើសម្បទានខ្លះ ក្រោយពីបានកាត់បន្ថយកង្វះឯកភាពក្នុងអក្ខរាវិរុទ្ធបានជាច្រើន ។ ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គក៏បានបញ្ជាក់ដែរថា អ្នកប្រាជ្ញជំនាន់ក្រោយអាចកែតម្រូវនិងកែសម្រួលបាន បើមានការចាំបាច់ ។ គ.ជ.ក.ខ. បានសម្រេចថានឹងធ្វើការកែតម្រូវនិងកែសម្រួលអក្ខរាវិរុទ្ធមួយចំនួន ដោយផ្អែកលើសក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជាក់លាក់ ជាពិសេស បោះបង់ចោលអក្ខរាវិរុទ្ធមួយក្នុងចំណោមអក្ខរាវិរុទ្ធដែលមានដល់ទៅពីរ ដើម្បីឱ្យពាក្យនៃភាសាខ្មែរសរសេរបានតែមួយបែបដូចអរិយភាសាក្នុងលោកដែរ ។ ក្នុងគោលដៅនេះ គ.ជ.ក.ខ. ក្នុងពេលដ៏ខ្លីបង្អួចមួយ និងពិនិត្យសំណើរបស់លោកនាយកដែលត្រូវបានស្នើតាមលិខិតលេខ ៣៤/០៨ ព.ប ចុះថ្ងៃ ២៣-០៦-០៨, ក្រោយពីគណៈកម្មការអក្ខរាវិរុទ្ធនិងអំណាននៃគ.ជ.ក.ខបានពិនិត្យសំណើនោះនិងធ្វើសំណើរបស់ខ្លួនមក គ.ជ.ក.ខ. ។

ខ្ញុំយល់ថា បញ្ហាអំណានអាចរង់ចាំបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្រៅពីបញ្ហាអក្ខរាវិរុទ្ធ មានបញ្ហាប្រើពាក្យនិងបញ្ហាកម្ចីពាក្យដែលត្រូវដោះស្រាយជាបន្ទាន់ ។ តាមរយៈដំណោះស្រាយការប្រើពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ គ.ជ.ក.ខ.អាចផ្តល់ឯកភាពឱ្យភាសាខ្មែរផង និង ឈានដោយប្រយោលឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតសទ្ទានុក្រមឯកទេសផង (ដែលនៅខ្លះស្ទើរតែទាំងស្រុង) ។ លុះកង្វះឯកភាពត្រូវបានដោះស្រាយស្ទើរតែស្រេចបាច់អស់ហើយ ទើប គ.ជ.ក.ខ.អាចប្រមូលស្មារតីប្រឹងប្រែងធ្វើសទ្ទានុក្រមឯកទេសនានាមែនទែន ។

ខ្ញុំជឿជាក់ថា ក្រោយពីបានអានសេចក្តីខាងលើ លោកនាយកប្រាកដដោយលំច្បាស់ថា គ.ជ.ក.ខ.មិនអាចប្រើពេលតិចតួចដែលខ្លួនមាន (៣ម៉ោងក្នុងមួយសប្តាហ៍) ដើម្បីជួយពន្យល់ពាក្យសម្រាប់វចនានុក្រមធម្មតា (ដែលមិនមែនជាសទ្ទានុក្រមឯកទេស) នោះឡើយ ។

សូមលោកនាយកមេត្តាជ្រាបនិងទទួលនូវការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ ។

ជូនជាប់ជាមួយនូវ : សម្រង់ពាក្យកម្ពុជា កើតចេញពីពាក្យដើមជាព្យាង្គតម្រួត តាមរយៈ
អន្តរបទ / -អ'ន- / ឬ / -អ'ន- / និង តារាងបង្ហាញកំណត់ណែនាំ
ពាក្យកិរិយាហេតុ ១ច្បាប់។

ជ.ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធានអធិប្រឹក្សា

បណ្ឌិត ព្រះ ម៉ល

លេខ ២ ពោះពុម្ពលើកទី២ (ខែកុម្ភៈ ២០១០) ចំនួន ១ ០០០ច្បាប់

Vol.2. Second Printing (February 2010) 1000 copies

ឧបត្ថម្ភដោយ Sealang Project
Sponsored by Sealang Project

រោងពុម្ពភ្នំពេញ ឆ្នះលេខ២៥ ផ្លូវលេខ៤១០ សង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន ភ្នំពេញ